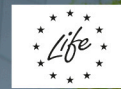

Frank Bold

eko
MAŁOPOLSKA
dla KLIMATU

NFOŚiGW

r. pr. Dominika Bobek

Zielone zamówienia publiczne

– wytyczne dla gmin i powiatów

Kraków, grudzień 2024

Autorka: r. pr. Dominika Bobek

Konsultacja merytoryczna: r. pr. Katarzyna Leško, r. pr. Agnieszka Stupkiewicz

Redakcja i korekta: Izabela Urbańska, Natalia Kochaniewicz

Projektowanie i skład: Norbert Grzelka

Zdjęcie na okładce: Adobe Stock, Melinda Nagy

Wydawca:

Fundacja Frank Bold

ul. Skłodowskiej-Curie 4/3

31-025 Kraków

krakow@frankbold.org

frankbold.pl

Ekoporadnik „Zielone zamówienia publiczne – wytyczne dla gmin i powiatów” opracowano w ramach działania E2 projektu zintegrowanego LIFE EKOMAŁOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego” (LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA/LIFE 19 IPC/PL/000005), finansowanego ze środków programu LIFE Unii Europejskiej oraz z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Nota prawna

Autorka dołożyła wszelkich starań, by treści przekazane w niniejszej publikacji były rzetelne i wiarygodne oraz aktualne na dzień 21 listopada 2024 r. Proszę mieć jednak na uwadze, że niniejszy poradnik nie stanowi porady prawnej i nie zastępuje analizy prawnej konkretnego przypadku.

Informacje zawarte w poradniku są jedynie opinią autorów. Komisja Europejska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Cytowanie

Bobek D., *Zielone zamówienia publiczne – wytyczne dla gmin i powiatów*, Fundacja Frank Bold, Kraków, grudzień 2024.

Streszczenie

Publikacja „Zielone zamówienia publiczne – wytyczne dla gmin i powiatów” jest poradnikiem skierowanym do jednostek samorządu terytorialnego (JST), mającym na celu promowanie i ułatwienie wprowadzania zielonych zamówień publicznych. Zawiera praktyczne wskazówki dotyczące uwzględniania aspektów środowiskowych w procesie zakupowym, co ma na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju. Publikacja omawia różne sektory zamówień, takie jak energia, transport, budownictwo oraz żywność, dostarczając narzędzi i kryteriów do efektywnego wdrażania ekologicznych praktyk w zamówieniach publicznych.

Zielone zamówienia publiczne to zamówienia ekologiczne, uwzględniające aspekty środowiskowe. „Zieloność” zamówień publicznych może dotyczyć różnych aspektów zamówienia: przedmiotu dostawy czy sposobu wykonania usług.

Stosowanie zielonych zamówień publicznych może w istotny sposób ograniczyć negatywny wpływ na środowisko towarów czy usług w porównaniu do tych nabywanych w tradycyjny sposób. Dodatkowo zielone zamówienia mogą przyczynić się do znaczących oszczędności po stronie podmiotów zamawiających oraz pozytywnie wpłynąć na wykonawców, zachęcając ich do poszukiwania, wdrażania i upowszechniania nowych innowacyjnych zielonych produktów, usług czy technologii. Ustawa Prawo zamówień publicznych nie wprowadza obowiązku dokonywania zielonych zamówień publicznych. Przewiduje za to kilka możliwości uwzględniania aspektów środowiskowych w trakcie procedury udzielania zamówienia. Aspekty środowiskowe mogą zostać uwzględnione w danym postępowaniu w następujących elementach procedury:

1. opisie przedmiotu zamówienia,
2. kryteriach oceny oferty,
3. przesłankach wykluczenia wykonawców,
4. warunkach udziału w postępowaniu,
5. wymaganiach związanych z realizacją zamówienia.

Pewne obowiązki mogą być nałożone na jednostki samorządu terytorialnego w innych ustawach i skutkować one będą w praktyce koniecznością dokonywania zielonych zamówień publicznych przez JST w niektórych branżach. Taka sytuacja może dotyczyć np. nabywania produktów wykorzystujących energię, zakupu energii elektrycznej czy środków transportu. Zamawiający może zdecydować się na zielone zamówienia także w przypadku branż, w których nie ma obowiązku dokonywania zielonych zamówień publicznych. Co więcej, wiele dokumentów o charakterze programowym, jak np. Polityka ekologiczna państwa do 2030 roku, zachęca do podejmowania takich działań.

W ramach zamówień na **produkty związane z energią**, JST w drodze zamówień publicznych może realizować środki poprawy efektywności energetycznej. W przypadku tych zamówień warto korzystać z etykiet energetycznych, jak również z oznakowań, takich jak np. TCO Certified. W poradniku za-

warto przykładowe zapisy dla zamówienia na sprzęt biurowy z wykorzystaniem klas efektywności energetycznej znajdujących się na etykietach energetycznych.

W zakresie **transportu** na JST nałożono szereg obowiązków, które będą wpływać na zamówienia publiczne, np. w postaci konieczności nabycia pojazdów elektrycznych. W poradniku zawarto przykładowe zapisy dla zamówienia publicznego na zakup samochodu elektrycznego.

W ramach zamówień, których przedmiotem jest **remont czy modernizacja budynków**, jednostki samorządu terytorialnego mogą wdrażać środki poprawy efektywności energetycznej. Dodatkowe obowiązki związane z efektywnością energetyczną budynków zostaną nałożone na JST w drodze implementacji Dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W zamówieniach publicznych, dot. budowy nowego budynku lub remontu/modernizacji istniejącego, warto korzystać z metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynku.

W przypadku zamówień na dostawę np. **środków czystości, papieru czy mebli** brak jest obowiązków nałożonych na JST dotyczących tego, jakie produkty należy kupować. Można jednak przy przygotowywaniu zamówień publicznych uwzględniać aspekty środowiskowe i wykorzystywać istniejące oznakowania, takie jak oznakowanie ekologiczne UE, certyfikat FSC czy PEFC.

W ramach zamówień na **żywność lub usługi cateringowe** również brak jest obowiązku dokonywania zielonych zamówień publicznych. W trakcie przygotowywania zielonego zamówienia publicznego w tej branży, można skorzystać z unijnego oznakowania produktów ekologicznych lub jednego z wielu innych „prywatnych” oznakowań, takich jak np. oznakowanie Fairtrade, Rainforest Alliance, RSPO (oznakowanie dot. oleju palmowego), MSC czy ASC (oznakowania dot. ryb i owoców morza).

Podczas dokonywania zamówienia na **energię elektryczną** istotne jest zwrócenie uwagi na obowiązki wynikające z Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Może on powodować konieczność zakupu energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych. W takim zamówieniu publicznym należy wykorzystać gwarancję pochodzenia energii elektrycznej. W poradniku przygotowane zostały przykładowe zapisy dla takiego zamówienia.

Wprowadzenie zielonych zamówień publicznych stanowi kluczowy krok w kierunku zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska na poziomie lokalnym. Dzięki praktycznym wskazówkom zawartym w publikacji, jednostki samorządu terytorialnego mają szansę nie tylko na ograniczenie negatywnego wpływu swoich działań na otoczenie, ale również na promowanie innowacyjnych rozwiązań wśród wykonawców. Wspierając ekologiczne praktyki zakupowe, gminy i powiaty mogą stać się liderami w transformacji ku bardziej zrównoważonej przyszłości.

SPIIS TREŚCI

5	WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE I DOKUMENTY	41	3.2. Kryteria GPP
7	WSTĘP	42	3.3. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?
8	1. O ZIELONYCH ZAMÓWIENIACH	44	4. BUDYNKI – BUDOWA, REMONT, MODERNIZACJA
8	1.1. Co to są zielone zamówienia?	44	4.1. JST a zamówienia w zakresie budynków
8	1.2. Dlaczego warto „zazieleniać” zamówienia publiczne?	47	4.2. Metoda kalkulacji kosztów cyklu życia budynku
9	1.3. Potencjał zielonych zamówień publicznych	47	4.3. Kryteria GPP
10	1.4. Obowiązki organów administracyjnych w zakresie zielonych zamówień	48	4.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?
13	1.5. Sektory zamówień publicznych, które łatwo „zazielenić”	51	5. DOSTAWA INNYCH PRODUKTÓW – ŚRODKI CZYSTOŚCI, PAPIER, MEBLE
14	1.6. Jak zorientować się, co jest „zielone”?	51	5.1. Zamówienia środków czystości, papieru czy mebli w JST
16	1.7. Jak uwzględnić aspekty środowiskowe w zamówieniu publicznym?	51	5.2. Jak ustalić, czy produkty są „zielone”?
	1.7.1. Opis przedmiotu zamówienia	5.2.1.	Oznakowanie ekologiczne UE
	1.7.2. Kryteria oceny ofert	5.2.2.	FSC (Forest Stewardship Council)
	1.7.3. Wykluczenie wykonawców	5.2.3.	PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification)
	1.7.4. Warunki udziału w postępowaniu	53	5.3. Kryteria GPP
	1.7.5. Wymagania związane z realizacją zamówienia	53	5.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?
22	1.8. Jak przeprowadzić analizę potrzeb i rozeznanie rynku?	55	6. ŻYWNOŚĆ – DOSTAWA PRODUKTÓW I CATERING
23	1.9. Przy jakich trybach postępowania przyda się ten poradnik?	55	6.1. Zamówienia żywności w JST
24	1.10. Zielone zamówienia w regulacjach unijnych	55	6.2. Jakie produkty są „zielone”?
		6.2.1.	Unijne oznakowanie produktów ekologicznych
		6.2.2.	Fairtrade
		6.2.3.	Rainforest Alliance
		6.2.4.	RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil)
		6.2.5.	Ryby i owoce morza – certyfikaty i poradniki
		6.2.6.	Oznakowanie na jajkach
		6.2.7.	Wybór odpowiednich produktów czy usług
		58	6.3. Kryteria GPP
		59	6.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?
		62	7. ENERGIA ELEKTRYCZNA Z OZE
		62	7.1. Energia elektryczna z OZE a JST
		63	7.2. Jak ustalić, że energia pochodzi z OZE?
		63	7.3. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?
		65	PODSUMOWANIE
		67	AUTORKA
25	2. ZAKUP PRODUKTÓW WYKORZYSTUJĄCYCH ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ		
25	2.1. Zamówienia w JST a poprawa efektywności energetycznej		
26	2.2. Jak ustalić stopień zużycia energii?		
	2.2.1. Etykiety energetyczne		
	2.2.2. Oznakowanie Energy Star		
	2.2.3. TCO Certified		
29	2.3. Kryteria GPP		
31	2.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?		
34	3. TRANSPORT – ZAKUP POJAZDÓW I USŁUGI TRANSPORTOWE		
34	3.1. JST a zamówienia w zakresie transportu		
	3.1.1. Pojazdy obsługujące urząd		
	3.1.2. Pojazdy do zadań własnych JST		
	3.1.3. Komunikacja miejska		
	3.1.4. Minimalny udział pojazdów nisko- i zeroemisyjnych		

WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE I DOKUMENTY

Ustawa PZP	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1320).
Ustawa o elektromobilności	Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1289).
Ustawa o efektywności energetycznej	Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1047).
Ustawa o odnawialnych źródłach energii	Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1361).
Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.)
Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	Uchwała nr LXXV/1102/23 Sejmiku województwa małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. W sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2023 r. poz. 7662)
Polityka ekologiczna państwa do 2030	Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M. P. z 2019 r. poz. 794)
Polityka zakupowa państwa	Uchwała nr 6 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej państwa (M. P. z 2022 r. poz. 125)
	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.).
	Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1446 z późn. zm.).
	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach (Dz.U. poz. 2276).
	Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy (Dz.U. poz. 2415 z późn. zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 i (WE) nr 595/2009 oraz uchylające dyrektywę 2007/46/WE (Dz.U. UE. L. z 2018 r. Nr 151, str. 1 z późn. zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE,

---

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie oznakowania ekologicznego UE.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz.U. UE. L. z 2018 r. nr 150, str. 1 z późn. zm.).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 1).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące projektowania i budowy budynków biurowych oraz zarządzania nimi. Dokument roboczy służb komisji, 20 maja 2016

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące komputerów, monitorów, tabletów i smartfonów. Dokument roboczy służb komisji, 5 marca 2021 r.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące urządzeń do przetwarzania obrazu, materiałów zużywalnych i usług drukowania. Dokument roboczy służb komisji, 27 lipca 2020 r.

Unijne kryteria zielonych zamówień publicznych w sektorze transportu drogowego. Dokument roboczy służb komisji, 18 października 2021 r.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące projektowania i budowy budynków biurowych oraz zarządzania nimi. Dokument roboczy służb komisji, 20 maja 2016 r.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące usług sprzątania pomieszczeń. Dokument roboczy służb komisji, 11 października 2018 r.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące wyrobów włókienniczych i usług tekstylnych. Dokument roboczy służb komisji, 6 czerwca 2017 r.

Unijne kryteria zielonych zamówień publicznych na żywność, usługi gastronomiczne i automaty sprzedające. Dokument roboczy służb komisji, 27 września 2019 r.

Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE dotyczące mebli. Dokument roboczy służb komisji, 27 lipca 2018 r.

WSTĘP

Zamówienia publiczne bywają trudnym, skomplikowanym i pełnym wyzwań procesem. Wiążą się z dużą odpowiedzialnością po stronie osób odpowiedzialnych za ich przygotowanie, ale również z dużymi możliwościami wpływu na rzeczywistość.

Tak jak każdy codziennie wpływa na rzeczywistość, dokonując wyborów podczas zakupów, tak samo poprzez zamówienia publiczne wpływamy na otaczający nas świat. Z tym, że w przypadku zamówień publicznych skala tego wpływu jest zdecydowanie większa. Dlatego tak ważne jest, aby zamówienia te w coraz większym stopniu uwzględniały kwestie środowiskowe.

Niniejszy poradnik skierowany jest do osób odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzanie zamówień publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego, w związku z tym przedstawiam w nim perspektywę dotyczącą tych podmiotów.

Znajdziecie w nim Państwo praktyczne wskazówki, w jaki sposób możecie uczynić zamówienia publiczne bardziej przyjaznymi dla środowiska i jakie możliwości daje Państwu ustawa Prawo zamówień publicznych. Przedstawione zostały przykładowe rozwiązania dla wybranych sektorów, z których mogą Państwo skorzystać, jak np. różne etykiety środowiskowe oraz przykładowe zapisy, których mogą Państwo użyć w trakcie przygotowywania zamówienia.

Mam nadzieję, że publikacja ta zachęci Państwa do szerszego uwzględniania aspektów środowiskowych w codziennej pracy.

Autorka

1

O ZIEŁONYCH ZAMÓWIENIACH

1.1. Co to są zielone zamówienia?

Za zielone zamówienia publiczne uznaje się zamówienia publiczne ekologiczne, uwzględniające aspekty środowiskowe. „Zieloność” zamówień publicznych może dotyczyć różnych aspektów zamówienia: przedmiotu dostawy czy sposobu wykonania usług.

W ustawie Prawo zamówień publicznych (PZP) nie ma prawnie wiążącej definicji zielonych zamówień publicznych. Ustawa ta nie wspomina wprost o zielonych zamówieniach publicznych, wspomina za to o wymaganiach środowiskowych związanych z realizacją zamówienia czy o aspektach środowiskowych zamówienia.

Termin zielone zamówienia publiczne (*green public procurement*) używany jest również na poziomie unijnym. Przez zielone zamówienia publiczne na poziomie unijnym rozumie się *proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest ograniczone w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku*¹.

1.2. Dlaczego warto „zazieleniać” zamówienia publiczne?

Stosowanie zielonych zamówień publicznych może w istotny sposób ograniczyć negatywny wpływ na środowisko towarów czy usług w po-

Patrz [rozdział 1.4](#)

---

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów – Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska {SEK(2008) 2124} {SEK(2008) 2125} {SEK(2008) 2126} .

równaniu do tych nabywanych w tradycyjny sposób. Zielone zamówienia publiczne mogą korzystnie wpłynąć na środowisko, w tym klimat, poprzez:

- ograniczenie emisji CO₂,
- ograniczenie zużycia wody,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska, w tym powietrza, gleby i wody,
- zmniejszenie ilości odpadów i zamknięcie obiegu w gospodarce,
- większą oszczędność energii,
- poprawienie dobrostanu zwierząt hodowlanych,
- zmniejszenie negatywnego wpływu na bioróżnorodność.

Dodatkowo zielone zamówienia publiczne mogą przyczynić się do znaczących oszczędności po stronie podmiotów zamawiających, w szczególności przy zastosowaniu **rachunku kosztów cyklu życia**.

Ponadto zielone zamówienia publiczne mogą pozytywnie wpłynąć na wykonawców, zachęcając ich do poszukiwania, wdrażania i upowszechniania nowych innowacyjnych zielonych produktów, usług czy technologii. To zaś będzie miało realne przełożenie na rynek i powszechną dostępność bardziej ekologicznych rozwiązań.

Zielone zamówienia publiczne stanowią również jeden ze środków realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

1.3. Potencjał zielonych zamówień publicznych

W 2023 roku rynek zamówień publicznych w Polsce pobił dotychczasowe rekordy. Dotyczyło to zarówno wartości zamówień udzielonych z zastosowaniem ustawy PZP, która wynosiła 279,80 mld zł, jak i ilości zamówień – ok. 157 tys. Wartość zamówień publicznych udzielonych z zastosowaniem ustawy PZP stanowiła ok. 8,20% PKB z 2023 r.²

W samym województwie małopolskim udzielono w 2023 roku 14 718 zamówień publicznych na łączną kwotę 21,3 mld zł.

Te dane pokazują, że zamówienia publiczne stanowią istotny element gospodarki.

---

² Sprawozdanie Prezesa UZP z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2023 r. – Urząd Zamówień Publicznych – Portal Gov.pl [🔗](#)

Z drugiej strony, w 2023 roku aspekty środowiskowe uwzględniono tylko w 3% zamówień publicznych, a ich wartość wynosiła 4% łącznej wartości zamówień publicznych. Te dane z kolei pokazują, że zielone zamówienia publiczne w dalszym ciągu są wyjątkowo rzadko stosowane i jest duża przestrzeń do ich zwiększenia i spopularyzowania.

1.4. Obowiązki organów administracyjnych w zakresie zielonych zamówień

Podstawa prawna:

Art. 17 [Prawo zamówień publicznych](#)
[Polityka zakupowa państwa](#)
[Polityka ekologiczna państwa do 2030 roku](#)
[Kryteria Green Public Procurement](#)

Ustawa PZP wśród ogólnych zasad dotyczących zasad udzielania zamówień publicznych wskazuje, że zamówień udziela się w sposób zapewniający:

1. najlepszą jakość uzasadnioną charakterem zamówienia, w ramach środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację,
2. uzyskanie najlepszych efektów zamówienia, w tym m.in. **efektów środowiskowych**, o ile jest to możliwe w danym zamówieniu, w stosunku do poniesionych nakładów.

Poza tym ogólnym wskazaniem ustawa PZP nie wprowadza obowiązku dokonywania zielonych zamówień publicznych.

Jednakże w innych ustawach znajdują się przepisy zobowiązujące do podejmowania ekologicznych działań np. przez organy administracji publicznej. Te przepisy w praktyce mogą skutkować koniecznością dokonywania zielonych zamówień publicznych w pewnych sektorach. Obowiązki te omówione zostaną w przypadku wybranych sektorów w rozdziale 2.

Dodatkowo istotne zapisy w tym zakresie zawarte są w Polityce zakupowej państwa. Dokument ten określa priorytetowe działania Polski w obszarze zamówień publicznych, a także pożądaną kierunek działań zamawiających w zakresie udzielanych zamówień. Politykę zakupową opracowuje się raz na 4 lata i przyjmowana jest w drodze uchwały Rady Ministrów. Obecnie obowiązująca Polityka

zakupowa państwa przyjęta została 11 stycznia 2022 r.³ Do realizacji zaleceń i zobowiązań wynikających z tej polityki zobowiązani są kierownicy jednostek administracji rządowej. Jednakże, jak wskazuje się w tym dokumencie: *Polityka zakupowa państwa może stanowić przydatne i ważne źródło wiedzy oraz podstawę wypracowania optymalnych praktyk zakupowych również dla zamawiających spoza administracji rządowej. W związku z tym organy jednostek samorządu terytorialnego nie są wprost zobowiązane do stosowania się do Polityki zakupowej państwa, ale może ona służyć im wsparciem w trakcie dokonywania zamówień publicznych.*

W dokumencie tym wskazano, że jednym z priorytetów działania Polski są zrównoważone zamówienia publiczne, które stanowią jedno z głównych instrumentów realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju⁴. Zrównoważone zamówienia publiczne to takie, które uwzględniają aspekty środowiskowe lub społeczne, przy jednoczesnym zapewnieniu celowego, racjonalnego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych⁵.

W ramach zrównoważonych zamówień publicznych wyróżnia się zamówienia społeczne i zamówienia zielone. **Zatem zielone zamówienia publiczne uznane zostały de facto za jeden z priorytetów Polityki zakupowej państwa.** Oznacza to, że ustalenie przez zamawiającego zobowiązanego do stosowania Polityki zakupowej państwa, że w konkretnym postępowaniu istnieje możliwość zastosowania określonych aspektów środowiskowych, bez jednoczesnego uszczerbku dla jego interesów oraz poziomu i jakości zaspokojenia jego potrzeb zakupowych, powinno skutkować uwzględnieniem wspomnianych aspektów⁶.

W Polityce zakupowej państwa wskazano następujące **instrumenty** do realizacji m.in. zielonych zamówień publicznych wraz z zaleceniami dla zamawiających:

- **rachunek kosztów cyklu życia**, zalecenia dla zamawiającego: stosować dostępne metodologie kalkulacji kosztów cyklu życia w zamówieniach publicznych, w których przedmiot zamówienia objęty został taką metodologią lub gdy udostępnione zostały narzędzia pozwalające na dokonanie takiej kalkulacji,
- **system zarządzania środowiskiem**, zalecenia dla zamawiającego: wprowadzić dla wykonawców wymóg posiadania systemu zarządzania środowiskiem

---

³ Uchwała nr 6 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej państwa (M. P. z 2022 r. poz. 125).

⁴ J.w., str. 27.

⁵ J.w., str. 27.

⁶ J.w., str. 35.

jako warunek udziału w postępowaniach, które w znacznym stopniu wpływają lub mogą wiązać się z dużym wpływem na środowisko, albo jako kryterium oceny ofert.

Natomiast jako **narzędzia** w Polityce zakupowej wskazano m.in.:

1. **etykiety środowiskowe** – zamawiający, przygotowując postępowanie, powinien tam, gdzie to możliwe, posługiwać się etykietami środowiskowymi przy przygotowywaniu dokumentacji postępowania,
2. zielone zamówienia publiczne dla 4 kluczowych branż:

Branża	Do rozważenia na etapie planowania postępowania o udzielenie zamówienia:
roboty budowlane w zakresie budynków	wykorzystanie takich narzędzi, jak np. certyfikat LEED, BREEAM etc.
usługi gastronomiczne i catering	skorzystanie z takich narzędzi, jak certyfikaty produkcji ekologicznej, np. certyfikat wynikający z rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych
transport drogowy	zakup samochodów hybrydowych lub wybór bardziej ekologicznych rozwiązań, takich jak car-sharing lub współdzielenie aut – jeśli konieczne jest skorzystanie z aut na paliwo tradycyjne
produkty wykorzystujące energię	m.in. uwzględnienie środków, o których mowa w załączniku III do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej

3. stosowanie opracowanych przez Komisję Europejską kryteriów oceny ofert, tzw. kryteria Green Public Procurement.

O kryteriach GPP –
[rozdział 1.5](#)

Ponadto kwestia zielonych zamówień publicznych została uwzględniona w Polityce ekologicznej państwa do 2030 roku⁷. Zielone zamówienia publiczne określone zostały w niej jako jeden z priorytetów, który przyczyni się do realizacji celów środowiskowych. Przede wszystkim jednak zwracano uwagę na konieczność za-

⁷ Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M. P. z 2019 r. poz. 794).

chęcania zamawiających do uwzględniania kryteriów środowiskowych oraz promowania tego rozwiązania.

PODSUMOWANIE | Niektóre ustawy nakładają na organy jednostek samorządowych bezpośredni obowiązek dokonywania zakupów zgodnych z zasadami zielonych zamówień.

Wiele dokumentów podkreśla jednak przede wszystkim potrzebę oraz zasadność stosowania zielonych zamówień publicznych tam, gdzie to możliwe. W większości przypadków nie stanowi to formalnego obowiązku, a raczej stwarza możliwość i zachętę wynikającą z rosnącego zrozumienia konieczności działań proekologicznych.

1.5. Sektory zamówień publicznych, które łatwo „zazielenić”

Podstawa prawna:
[Kryteria Green Public Procurement](#)

W których sektorach zamówień publicznych należy zwracać uwagę na kwestie środowiskowe? W każdym.

Są jednak sektory, w których wypracowano narzędzia czy instrumenty, które mogą w zdecydowany sposób ułatwić proces przygotowywania zamówienia publicznego, tak aby było ono „zielone”, tj. aby uwzględniało ono kwestie środowiskowe.

Takimi sektorami będą przede wszystkim te, dla których wypracowane zostały unijne kryteria, tzw. kryteria GPP (*Green Public Procurement*). Stworzone zostały one dla następujących grup produktów:

1. komputery, monitory, tablety, smartfony,
2. elektryczność,
3. usługi cateringowe i dotyczące automatów z jedzeniem,
4. meble,
5. sprzęt do drukowania, materiały eksploatacyjne i usługi drukarskie,
6. usługi sprzątnia,
7. projektowanie, budowa i zarządzanie budynkami,
8. farby, lakiery i oznaczenia drogowe,
9. utrzymanie przestrzeni publicznej,

10. projektowanie, budowa i utrzymanie dróg,
11. oświetlenie drogowe i sygnalizacja świetlna,
12. transport drogowy,
13. produkty i usługi z branży tekstylnej.

Dodatkowo pomocne mogą być wszelkie inne instrumenty, które pomagają w ocenie tego, co jest „zielone”. W pewnych sektorach dostępność tych instrumentów jest większa niż w innych, stąd prowadzenie w nich zielonych zamówień może okazać się łatwiejsze.

W dalszej części poradnika przedstawione będą szczegółowe kwestie dotyczące zielonych zamówień w ramach pięciu sektorów. Wybrane one zostały na podstawie analizy dostępności unijnych kryteriów i innych instrumentów, takich jak certyfikaty czy etykiety, jak również po dokonaniu przeglądu zamówień dokonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego w Małopolsce w latach 2023–2024.

1.6. Jak zorientować się, co jest „zielone”?

Podstawa prawna:

Art. 102 i 104 [Prawo zamówień publicznych](#)

W niektórych sytuacjach określenie, jaki produkt lub usługę możemy uznać za „ekologiczną” lub „zieloną”, może być bardzo trudne. Co więcej, w niektórych sytuacjach produkt na pozór ekologiczny może okazać się, po głębszej analizie, szkodliwy dla środowiska lub przynajmniej zdecydowanie mniej ekologiczny, niż wydawać by się mogło na podstawie pierwszego wrażenia. Dlatego też przy ustalaniu, co jest ekologiczne i „zielone” warto ułatwić sobie pracę i skorzystać z dostępnych narzędzi i mechanizmów.

Do takich narzędzi należą wszelkie etykiety, certyfikaty, oznaczenia i systemy zarządzania środowiskowego. Niektóre z nich, jak etykiety energetyczne, są obowiązkowe i wymagane przez przepisy prawa, a inne są dobrowolne i ich stosowanie zależy wyłącznie od producenta. W przypadku oznakowań dobrowolnych mamy do czynienia z takimi, które regulowane są przez przepisy prawa, jak np. oznakowanie ekologiczne UE oraz z nadawanymi przez niezależne organizacje, jak np. certyfikat FSC.

Kiedy zamawiający zorientuje się już, co można uznać za „zielone” i ekologiczne, może wpisać odpowiednie wymagania do przygotowywanego zamówienia.

Ustawa Prawo zamówień publicznych daje zamawiającemu swobodę w tym zakresie. W przypadku zamówień o szczególnych cechach np. środowiskowych, zamawiający może zażądać od wykonawcy określonej etykiety, aby potwierdzić zgodność oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z określonymi wymaganiami.

Etykieta to zgodnie z ustawą PZP każdy dokument, w tym zaświadczenie lub poświadczenie, który potwierdza, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają wymagania konieczne do uzyskania etykiety. Pojęcie „etykiety”, którym posługuje się ustawa Prawo zamówień publicznych jest szerokie i nie odnosi się tylko do etykiet tak *stricte* nazwanych np. w przepisach prawa (etykieta energetyczna), ale obejmuje również wszelkiego rodzaju oznakowania ekologiczne.

Żądanie etykiety może być zawarte w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia. Żądanie to będzie możliwe pod warunkiem, że spełnione będą łącznie warunki wskazane w ustawie, tj.:

1. wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia,
2. wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach,
3. wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe,
4. etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron,
5. wymagania etykiety są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu.

Jeżeli zamawiający żąda określonej etykiety, to musi również zaakceptować wszystkie etykiety potwierdzające, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania określonej przez zamawiającego etykiety.

Jeżeli dana etykieta określałaby również wymaganie niezwiązane z przedmiotem zamówienia, wówczas zamawiający nie może jej zażądać. Możliwe jest wówczas

opisanie przedmiotu zamówienia poprzez odesłanie do wymagań etykiety lub tych jej części, która są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie dla określenia cech zamawianych robót budowlanych, dostaw lub usług.

PODPowiedź PRAWNICZKI | Ustawa Prawo zamówień publicznych nie zawiera zamkniętego katalogu etykiet. Zatem każdego rodzaju oznakowanie, certyfikat czy poświadczenie mogą być wykorzystane, o ile spełnia wymogi z art. 104 ustawy. Ustawa nie wskazuje również terminu ich ważności.

PODPowiedź PRAWNICZKI | W dalszej części poradnika przedstawione zostaną przykładowe etykiety, certyfikaty czy oznakowania, które mogą być wykorzystane w procedurze przygotowywania zielonego zamówienia w wybranych sektorach.

1.7. Jak uwzględnić aspekty środowiskowe w zamówieniu publicznym?

Aspekty środowiskowe mogą zostać uwzględnione w danym postępowaniu w następujących elementach procedury:

1. opisie przedmiotu zamówienia,
2. kryteriach oceny oferty,
3. przesłankach wykluczenia wykonawców,
4. warunkach udziału w postępowaniu,
5. wymaganiach związanych z realizacją zamówienia.

1.7.1. Opis przedmiotu zamówienia

Podstawa prawna:

Art. 101 i 102 [Prawo zamówień publicznych](#)

Aspekty środowiskowe mogą zostać ujęte w opisie przedmiotu zamówienia. Przedmiot zamówienia opisuje się w jeden z następujących możliwych sposobów przez:

1. określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, w tym **wymagań środowiskowych**, pod warunkiem, że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu udzielenie zamówienia,

2. odniesienie się do wymaganych cech materiału, produktu lub usługi oraz – w kolejności preferencji – do:
  - a. Polskich Norm przenoszących normy europejskie,
  - b. norm innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego przenoszących normy europejskie,
  - c. europejskich ocen technicznych, rozumianych jako udokumentowane oceny działania wyrobu budowlanego względem jego podstawowych cech, zgodnie z odpowiednim europejskim dokumentem oceny⁸,
  - d. wspólnych specyfikacji technicznych⁹,
  - e. norm międzynarodowych,
  - f. specyfikacji technicznych, których przestrzeganie nie jest obowiązkowe, przyjętych przez instytucję normalizacyjną, wyspecjalizowaną w opracowywaniu specyfikacji technicznych w celu powtarzalnego i stałego stosowania,
  - g. innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organizacje normalizacyjne,
3. odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, oraz przez odniesienie do wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o których mowa w pkt 1, w zakresie wybranych cech,
4. odniesienie do kategorii wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o których mowa w pkt 1, a także przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami dotyczącymi wydajności lub funkcjonalności.

Wymagane cechy materiału, produktu lub usługi mogą dotyczyć m.in.:

1. określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat,
2. określonego opakowania i oznakowania,
3. określonej etykiety,
4. procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia obiektów budowlanych – w przypadku zamówienia na roboty budowlane.

---

⁸ Definicja europejskiego dokumentu oceny zawarta jest w art. 2 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającego dyrektywę Rady 89/106/ EWG (Dz. Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 5, z późn. zm.).

⁹ Rozumianych jako specyfikacje techniczne w dziedzinie produktów teleinformatycznych określone zgodnie z art. 13 i art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniającego dyrektywę Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylającego decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz. Urz. UE L 316 z 14.11.2012, str. 12, z późn. zm.).

1.7.2. Kryteria oceny ofert

Podstawa prawna:

Art. 239, 241, 242, 245 i 246 [Prawo zamówień publicznych](#)

Zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w dokumentach zamówienia.

Najkorzystniejsza oferta to taka, która przedstawia najkorzystniejszy stosunek jakości do ceny lub kosztu lub jest to oferta z najniższą ceną lub kosztem.

Kryteria oceny ofert muszą być powiązane z przedmiotem zamówienia. Ten związek występuje, gdy kryteria dotyczą dowolnego aspektu zamówienia, także na różnych etapach jego cyklu życia, np. produkcji, dostawy czy wprowadzenia na rynek, nawet jeśli nie są kluczowymi cechami zamówienia.

Najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie:

1. kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu,
2. ceny lub kosztu.

Kryteriami jakościowymi mogą być w szczególności kryteria odnoszące się do:

1. jakości, w tym do parametrów technicznych, właściwości estetycznych i funkcjonalnych, takich jak dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników,
2. aspektów społecznych, w tym integracji zawodowej i społecznej osób społecznie marginalizowanych,
3. **aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia,**
4. aspektów innowacyjnych,
5. organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia,
6. serwisu posprzedażnego, pomocy technicznej, warunków dostawy takich jak termin, sposób lub czas dostawy, a także okresu realizacji.

Kryterium kosztu może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek cyklu życia (tzw. *life cycle cost* lub LCC).

Rachunek kosztów cyklu życia może obejmować w odpowiednim zakresie niektóre lub wszystkie koszty ponoszone w czasie cyklu życia produktu, usługi lub robót budowlanych. Do kosztów cyklu życia należą w szczególności następujące koszty:

1. poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników, związane z:
  - a. nabyciem,
  - b. użytkowaniem, w szczególności zużyciem energii i innych zasobów,
  - c. utrzymaniem,
  - d. wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu,
2. przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować, w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu.

W przypadku szacowania kosztów w oparciu o rachunek kosztów cyklu życia, w dokumentach zamówienia zamawiający musi określić dane, które mają przedstawić wykonawcy oraz metodę, którą zastosuje zamawiający do oszacowania kosztów cyklu życia na podstawie tych danych.

Metoda szacowania kosztów przypisanych ekologicznym efektom zewnętrznym musi spełniać łącznie następujące warunki:

1. opierać się na kryteriach obiektywnie możliwych do zweryfikowania i niedyskryminujących,
2. być dostępna dla wszystkich zainteresowanych stron,
3. zapewniać, aby dostarczanie danych przez wykonawców działających z należytą starannością nie było nadmiernie uciążliwe, także dla wykonawców z państw trzecich będących stronami porozumienia Światowej Organizacji Handlu w sprawie zamówień rządowych lub innych umów międzynarodowych, których stroną jest Unia Europejska.

Jako powszechnie obowiązująca przyjęta została wyłącznie metoda kalkulacji kosztów cyklu życia budynków. Znajduje się ona w [Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków](#) oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach.

PODPOWIEDŹ PRAWNICZKI | Jednym z kryteriów oceny oferty może być posiadanie etykiet, o których mowa w dalszych częściach poradnika, tj. w rozdz. 2.2.2, 2.2.3, 5.2 i 6.2.

Pamiętać należy, iż jednostki sektora finansów publicznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego, nie mogą stosować kryterium ceny jako jedyne kryterium oceny ofert albo jako kryterium o wadze przekraczającej 60%. Od tej zasady są pewne wyjątki i może to nastąpić np. w sytuacji, gdy w opisie przedmiotu zamówienia zostaną określone wymagania jakościowe odnoszące się do co najmniej głównych elementów składających się na przedmiot zamówienia.

1.7.3. Wykluczenie wykonawców

Podstawa prawna:

Art. 109 i 125 [Prawo zamówień publicznych](#)

Par. 2 [Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy](#)

Zamawiający może wykluczyć z postępowania o udzielenie zamówienia wykonawcę, który m.in. naruszył przepisy ochrony środowiska, jeśli:

1. jest osobą fizyczną skazaną prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku, wymienione w rozdziale XXII [Kodeksu karnego](#) lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
2. jest osobą fizyczną ukaraną za wykroczenie przeciwko środowisku karą aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny,
3. wydano wobec niego ostateczną decyzję administracyjną o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, jeżeli wymierzono tą decyzją karę administracyjną.

Obowiązki wynikające z prawa ochrony środowiska to nie tylko obowiązki wynikające z samej ustawy Prawo ochrony środowiska, ale również z wszelkich pozostałych ustaw regulujących obowiązki w zakresie ochrony środowiska.

Wykluczenie może dotyczyć również podmiotu, którego obecny członek organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnik w spółce jawnej lub partnerskiej, komplementariusz w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurent

został prawomocnie skazany za przestępstwo, o którym mowa w powyższym pkt 1 lub ukarany za wykroczenie, o którym mowa w powyższym pkt 2.

Dzięki temu zamawiający może mieć pewność, że w sytuacjach dla niego istotnych, zamówienie będzie realizowane przez podmiot przestrzegający przepisów ochrony środowiska.

PODPowiedź PRAWNICZKI | Wykluczenie wykonawcy, który naruszał przepisy ochrony środowiska jest fakultatywne, a nie obowiązkowe. Jednak jeśli zamawiający wskaże tę przesłankę w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia i zostanie ona spełniona, wówczas zamawiający zobowiązany jest wykluczyć każdego wykonawcę, którego ona dotyczy.

Potwierdzenie braku podstaw do wykluczenia wykonawcy z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego stanowią podmiotowe środki dowodowe. Określone zostały one w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy. Do tych środków należy m.in.:

1. informacja z Krajowego Rejestru Karnego sporządzona nie wcześniej niż 6 miesięcy przed jej złożeniem,
2. oświadczenie wykonawcy o aktualności informacji zawartych w oświadczeniu złożonym wraz z ofertą lub wnioskiem o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o niepodleganiu wykluczeniu.

1.7.4. Warunki udziału w postępowaniu

Podstawa prawna:

Art. 112, 116 [Prawo zamówień publicznych](#)

Zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia oraz umożliwiający ocenę zdolności wykonawcy do należytego wykonania zamówienia, w szczególności wyrażając je jako minimalne poziomy zdolności. Warunki udziału w postępowaniu mogą dotyczyć m.in. zdolności technicznej lub zawodowej.

W odniesieniu do zdolności technicznej lub zawodowej zamawiający może określić warunki dotyczące wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia w zakresie:

1. niezbędnego wykształcenia,
2. kwalifikacji zawodowych,
3. doświadczenia,
4. potencjału technicznego

Celem określenia tych warunków jest zapewnienie realizacji zamówienia na odpowiednim poziomie.

W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich systemów lub norm zarządzania środowiskowego. Wymagania w tym zakresie muszą się znaleźć w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

1.7.5. Wymagania związane z realizacją zamówienia

Podstawa prawna:

Art. 96 [Prawo zamówień publicznych](#)

Zamawiający może określić w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia wymagania dotyczące realizacji zamówienia, które mogą obejmować m.in. aspekty środowiskowe. Mogą one dotyczyć m.in. zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego. W takiej sytuacji zamawiający musi określić w dokumentach zamówienia w szczególności:

1. sposób dokumentowania spełnienia przez wykonawcę tych wymagań,
2. uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełnienia przez wykonawcę tych wymagań,
3. sankcje z tytułu ich niespełnienia.

1.8. Jak przeprowadzić analizę potrzeb i rozeznanie rynku?

Przepisy prawa:

Art. 83 i 84 [Prawo zamówień publicznych](#)

Aby właściwie przygotować się do przeprowadzenia zamówienia konieczne jest przeprowadzenie właściwej analizy potrzeb. Zamawiający, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, zobowiązany jest dokonać analizy potrzeb i wymagań, uwzględniając przy tym rodzaj i wartość zamówienia.

Analiza ta powinna objąć m.in. rozeznanie rynku pod kątem alternatywnych sposobów zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb oraz możliwych wariantów realizacji zamówienia. Analiza ta powinna wskazać m.in. możliwość uwzględnienia **aspektów środowiskowych**.

Pomocne mogą być również wstępne konsultacje rynkowe. Zamawiający może je przeprowadzić przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia. Służą one przygotowaniu postępowania i poinformowaniu wykonawców o swoich planach i wymaganiach dotyczących zamówienia.

Zamawiający, prowadząc konsultacje rynkowe, może korzystać z doradztwa ekspertów, instytucji publicznych lub wykonawców. Takie doradztwo może być wykorzystane przy planowaniu, przygotowywaniu lub przeprowadzaniu postępowania o udzielenie zamówienia, pod warunkiem, że nie powoduje to zakłócenia konkurencji ani naruszenia zasad równego traktowania wykonawców i przejrzystości.

PODPOWIEDŹ PRAWNICZKI | Ustawa Prawo zamówień publicznych nie reguluje formy, w jakiej powinna być sporządzona analiza potrzeb i wymagań. Zależy to od decyzji zamawiającego. Urząd Zamówień Publicznych w swoich **wskazówkach dla zamawiających** [✉](#) zaznaczył, że może to być jeden dokument, jak również zbiór dokumentów. Zamawiający może wykorzystać dokumenty i opracowania sporządzone przez zamawiającego do innych celów, takich jak studia wykonalności czy analizy wielokryteriowe.

1.9. Przy jakich trybach postępowania przyda się ten poradnik?

Treść tego poradnika znajduje zastosowanie do każdego z trybów udzielania zamówień przewidzianych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Jeśli ustawa PZP nie znajduje zastosowania ze względu na wyłączenie stosowania jej przepisów – nie musi to oznaczać dowolności postępowania zamawiającego. W takiej sytuacji zamawiający może określić w wewnętrznym regulaminie zasady udzielania takich zamówień, uwzględniając odpowiednie wymagania dotyczące aspektów środowiskowych. Wszystko zależy od woli zamawiającego w tym zakresie. Można uwzględnić w wewnętrznym regulaminie następujący zapis:

Przy udzielaniu zamówień należy kierować się zasadą wydatkowania środków publicznych w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, w tym najlepszych efektów środowiskowych.

1.10. Zielone zamówienia w regulacjach unijnych

Na poziomie Unii Europejskiej opracowano system **dobrowolnych** kryteriów do stosowania w ramach zielonych zamówień publicznych. Kryteria te zostały przygotowane dla tzw. sektorów priorytetowych, do których należą:

1. budownictwo (obejmujące surowce takie jak drewno, aluminium, stal, beton, szkło, a także wyroby budowlane, takie jak okna, pokrycia ścienne i podłogowe, urządzenia grzewcze i chłodzące, aspekty dotyczące eksploataowania budynków i wycofywania ich z eksploatacji, usługi utrzymania budynków, realizacja zamówień na roboty budowlane na miejscu),
2. usługi gastronomiczne i cateringowe,
3. transport i usługi transportowe,
4. energetyka (w tym elektryka, ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii),
5. urządzenia biurowe i komputery,
6. odzież, uniformy i inne wyroby włókiennicze,
7. papier i usługi drukarskie,
8. meble,
9. środki czyszczące i usługi w zakresie sprzątnia,
10. sprzęt wykorzystywany w służbie zdrowia.

PODPowiedź PRAWNICZKI | Na [stronie internetowej Komisji Europejskiej](#) można znaleźć wszystkie wypracowane do tej pory kryteria w ramach zielonych zamówień publicznych. Kryteria te publikowane są osobno dla każdego sektora. W zakładce dla każdego sektora znajduje się folder *Other languages available*, w którym można odnaleźć polskie wersje kryteriów.

Kryteria GPP zawierają szeroki katalog przykładowych kryteriów, które mogą zostać zastosowane do zielonych zamówień publicznych. Warto się nimi posłużyć w trakcie przygotowywania opisu zamówienia i dokumentacji!

2

ZAKUP PRODUKTÓW WYKORZYSTUJĄ- CYCH ENERGIĘ ELEKTRYCZNA

2.1. Zamówienia w JST a poprawa efektywności energetycznej

Podstawa prawna:

Art. 6 [Ustawa o efektywności energetycznej](#)

Jednostki sektora publicznego, a co za tym idzie jednostki samorządu terytorialnego (JST), zobowiązane są podczas realizacji swoich zadań do stosowania co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej.

Środkami poprawy efektywności energetycznej są:

1. realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej,
2. nabycie urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji,
3. wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd, o których mowa w pkt 2, lub ich modernizacja,
4. realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków,

5. wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego EMAS¹⁰, potwierdzone uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS¹¹,
6. realizacja przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować środki poprawy efektywności energetycznej w drodze zielonych zamówień. Najważniejsze przykłady dotyczą pkt 2 i 3, czyli zakupu urządzeń, instalacji lub pojazdów, które charakteryzują się niskim zużyciem energii lub niskimi kosztami eksploatacji, a także wymiana dotychczasowych urządzeń na takie.

Organy władzy publicznej, takie jak organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały, których obszar działania obejmuje terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, mają zdecydowanie szersze zobowiązania do nabywania produktów czy zlecenia usług związanych z efektywnym zużyciem energii. Ponieważ jednak ten poradnik skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego nie objętych tym obowiązkiem, wątek ten nie będzie szerzej omawiany.

2.2. Jak ustalić stopień zużycia energii?

Do ustalenia stopnia zużycia energii przez urządzenia, zwłaszcza biurowe, oraz kosztów energii wiążących się z ich użyciem można wykorzystać wszelkie funkcjonujące na rynku etykiety, oznakowania, etc. – zarówno te obowiązkowe, jak i dobrowolne. Poniżej przedstawiono te, z którymi można spotkać się najczęściej.

2.2.1. Etykiety energetyczne

Podstawowym narzędziem, które można wykorzystać do określenia, czy dane urządzenie zużywa niewiele energii, a co za tym idzie oszacowania kosztów związanych z jego użytkowaniem, jest etykieta energetyczna.

---

¹⁰ Art. 2 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylającego rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009, str. 1, z późn. zm.).

¹¹ Art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz.U. z 2022 r. poz. 2013).

Etykiety energetyczne to system stworzony na poziomie unijnym. Umożliwia on klientom dokonywanie świadomych wyborów na podstawie informacji o zużyciu energii przez produkty energetyczne. Za takie produkty uznaje się towar lub system mający wpływ na zużycie energii podczas użytkowania, który jest wprowadzany do obrotu lub oddawany do użytku. Na etykiecie energetycznej przedstawiona jest klasa energetyczna, do której należy dany produkt.

Obowiązkiem w zakresie etykiet energetycznych objęte są następujące grupy produktów:

1. urządzenia AGD (lodówki, zamrażarki, pralki, pralko-suszarki, suszarki bębnowe, zmywarki),
2. sprzęt RTV (telewizory, monitory),
3. oświetlenie (żarówki i źródła światła),
4. urządzenia grzewcze i klimatyzacyjne (grzejniki elektryczne, bojler, piece gazowe, klimatyzatory oraz pompy ciepła),
5. urządzenia do podgrzewania wody (bojery elektryczne, gazowe i inne podgrzewacze wody),
6. urządzenia wentylacyjne (wentylatory i systemy wentylacyjne),
7. urządzenia kuchenne (piekarniki elektryczne oraz kuchenni mikrofalowe, okapy kuchenne),
8. chłodziarki na wino.

Od 2021 roku wprowadzone zostały dla części produktów nowe klasy energetyczne od A do G. Zastąpiły one wcześniej funkcjonującą skalę, która była różna w zależności od grupy produktów, jednakże najwyższa klasa mogła mieć oznaczenie od A do A+++.

Po zmianie, dla części produktów nią objętych, klasa A jest klasą najwyższą pod kątem efektywności energetycznej.

Nowe klasy energetyczne dotyczą:

1. lodówek i zamrażarek,
2. zmywarek do naczyń,
3. pralek i pralko-suszarek,
4. telewizorów i monitorów,
5. źródeł światła.

System etykiet energetycznych działa równolegle z **unijną dyrektywą dotyczącą ekoprojektu** [↗](#), która ustanawia wymogi m.in. efektywności energetycznej dla produktów związanych z energią wprowadzanych na rynek.

PODPowiedź PRAWNICZKI | Na stronie eprel.ec.europa.eu/screen/home można wyszukać produkty i przyznane im etykiety energetyczne.

2.2.2. Oznakowanie Energy Star

Oznakowanie to powstało w Stanach Zjednoczonych. To znak ekologiczny amerykańskich agencji rządowych, przyznawany energooszczędnym produktom.

Na podstawie umowy zawartej między rządem Stanów Zjednoczonych a Unią Europejską w 2013 roku, UE uczestniczyła w tym programie do 20 lutego 2018 r. W ramach uczestnictwa w programie UE mogła mieć m.in. wpływ na opracowanie wymaganych specyfikacji technicznych. W okresie obowiązywania tej umowy centralne organy administracji rządowej zobowiązane były w ramach zamówień określać wymagania w zakresie efektywności energetycznej co najmniej równorzędne z wymogami uprawniającymi do stosowania oznakowania Energy Star.

W związku z tym, że umowa między UE a USA wygasła, Unia Europejska nie uczestniczy już w tym programie. Nieaktualny jest tym samym również obowiązek centralnych organów administracji rządowej do dokonywania zakupów urządzeń opatrzonych tych oznakowaniem.

Jednakże program ten nadal funkcjonuje w Stanach Zjednoczonych, gdzie wymogi efektywności energetycznej w dalszym ciągu są rozwijane i aktualizowane. Oficjalna strona programu znajduje się pod adresem www.energystar.gov. Dostępne tam również są **aktualne wymagania** dla poszczególnych grup produktów.

Zamawiający może skorzystać z wymogów ustalonych w ramach tego programu do przygotowania zamówienia. Minimalne wymagania ustalone w ramach programu, od których zależne jest przyznanie oznakowania Energy Star mogą zostać wykorzystane przez zamawiającego jako wymogi przy przygotowywaniu zamówienia.

WAŻNE | Zalecamy odnoszenie się w zamówieniach wyłącznie do wymagań technicznych ustalonych w ramach tego programu dla poszczególnych grup czy rodzajów produktów, nie zaś bezpośrednio do samego oznakowania.

2.2.3. TCO Certified

Innym oznakowaniem ekologicznym stosowanym dla urządzeń IT jest TCO Certified. Oznakowanie to uwzględnia takie kwestie, jak:

1. produkcja odpowiedzialna społecznie,
2. produkcja odpowiedzialna środowiskowo,
3. zdrowie i bezpieczeństwo użytkowników,
4. wydajność produktu,
5. wydłużenie czasu życia produktu,
6. redukcja substancji niebezpiecznych,
7. odzysk materiałów,
8. informacja o produktach i zrównoważonym rozwoju.

Nie jest to zatem oznakowanie, które odnosi się wyłącznie do kwestii efektywności energetycznej, ale uwzględnia wiele aspektów oddziaływania na środowisko sprzętu biurowego czy informatycznego. Oznakowanie to jest własnością TCO, czyli Szwedzkiej Konfederacji Pracowników Zawodowych – organizacji pozarządowej i politycznie niezależnej.

2.3. Kryteria GPP

Wykorzystane dokumenty:

Kryteria GPP UE dla komputerów, monitorów, tabletów i smartfonów [↗](#)

Kryteria GPP UE dotyczące sprzętu do obrazowania, materiałów eksploatacyjnych i usług drukowania [↗](#)

Pomocne przy tworzeniu zamówienia publicznego w zakresie produktów wykorzystujących energię elektryczną mogą być również kryteria utworzone na poziomie unijnym, tzw. **kryteria GPP** [↗](#) (*Green Public Procurement*).

Kryteria te przygotowane zostały dla następujących kategorii produktów związanych z energią:

1. komputery, monitory, tablety i smartfony,
2. centra danych, serwerownie i usługi w chmurze,
3. sprzęt do obrazowania, materiały eksploatacyjne i usługi drukowania.

Kryteria dla komputerów, monitorów, tabletów i smartfonów skupiają się wokół takich oddziaływań na środowisko urządzeń elektronicznych, jak: wykorzystanie ograniczonych zasobów i surowców krytycznych do produkcji produktów IT, za-

nieczyszczenie powietrza, gleby i wody, zużycie energii i emisja gazów cieplarnianych, wytworzenie potencjalnie niebezpiecznych odpadów elektronicznych.

Dlatego, aby ograniczyć wskazane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko, zamawiający mogą w ramach zielonych zamówień uwzględnić następujące aspekty:

1. rozszerzona usługa i gwarancja,
2. konstrukcja sprzyjająca trwałości, modernizacji i możliwości napraw,
3. wydłużenie okresu trwałości produktu pod koniec okresu jego użytkowania (możliwość ponownego wykorzystania),
4. zakup energooszczędnych modeli,
5. zakup produktów o ograniczonej liczbie składników niebezpiecznych oraz o ograniczonym potencjale w zakresie niebezpiecznych emisji po unieszkodliwieniu,
6. konstrukcja umożliwiająca demontaż i gospodarowanie pod koniec przydatności do użycia w celu maksymalizacji odzyskania zasobów,
7. zakup odtworzonego lub zregenerowanego sprzętu.

W dokumencie tym znajdują się konkretne przykładowe kryteria, podzielone na dwie grupy: kryteria podstawowe i kompleksowe. Przykładowe zapisy określone zostały osobno dla specyfikacji technicznej, kryteriów udzielenia zamówienia, kryteriów kwalifikacji oraz dla klauzuli dotyczącej realizacji zamówienia, osobno dla każdego z obszarów.

Kryteria dla urządzeń do przetwarzania obrazu, materiałów zużywalnych i usług drukowania skupiają się na takich rodzajach oddziaływań na środowisko, jak np. zużycie energii elektrycznej, wykorzystanie materiałów zużywalnych, szczególnie papieru i wkładów, emisja podczas użytkowania, zawartość substancji niebezpiecznych, ilość papieru, jaką wkład wykorzystuje, aby dostarczyć wydruki o pożądanej jakości.

Dlatego, aby ograniczyć wskazane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko, zamawiający mogą w ramach zielonych zamówień uwzględnić następujące aspekty:

1. zakup energooszczędnych urządzeń do przetwarzania obrazu,
2. zakup usług, które mogą zoptymalizować proces drukowania,
3. zakup produktów od oferentów spełniających wymogi w zakresie kontroli substancji objętych ograniczeniami w odniesieniu do składników niebezpiecznych,

4. zakup produktów o ograniczonej emisji substancji niebezpiecznych w pomieszczeniach w fazie użytkowania oraz o ograniczonej zawartości substancji niebezpiecznych,
5. zakup produktów zaprojektowanych w sposób umożliwiający naprawę kluczowych komponentów,
6. wprowadzenie wymogu stosowania praktyk w zakresie zarządzania procesem wycofywania urządzeń i sprzętu z użytku w celu maksymalizacji stopnia odzyskiwania zasobów,
7. zamawianie urządzeń, w których można wykorzystywać materiały zużywalne poddane regeneracji i papier z recyklingu,
8. wprowadzenie wymogu udzielania informacji dotyczących wydajności ekologicznej,
9. wymaganie usług, które uwzględniają optymalizację floty urządzeń do przetwarzania obrazu,
10. zamawianie materiałów zużywalnych badanych pod kątem jakości.

Kryteria, tak jak w pozostałych dokumentach, podzielone zostały na podstawowe i kompleksowe. I opracowane zostały osobne dla specyfikacji technicznych, kryteriów udzielenia zamówienia, kryteria kwalifikacji, klauzul dotyczących realizacji zamówienia.

2.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Aspekty środowiskowe dla produktów zużywających energię, takie jak etykieta energetyczna, oznakowanie ekologiczne czy wysokie wymagania dotyczące efektywności energetycznej, mogą być uwzględniane np. w opisie przedmiotu zamówienia albo w kryteriach oceny ofert.

Przykład zapisów **Efektywność energetyczna**

Elementy opisu przedmiotu zamówienia uwzględniające efektywność energetyczną:

Cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia musi mieścić się w przedziale klas efektywności energetycznej [np. od A do C].

Uwzględnienie następującego kryterium oceny ofert:

Kryterium jakościowe: aspekty środowiskowe – posiadanie przez oferowane produkty określonej etykiety energetycznej.

Waga kryterium: [np. 30 pkt]

Zasady punktowania ofert w ramach tego kryterium:

- cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia jest objęty najwyższą klasą etykiety energetycznej dla modeli [rodzaj urządzenia] zarejestrowanych w bazie danych produktów (baza danych EPREL) w czasie przetargu – [np. 30 pkt],
- cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia jest objęty co najmniej klasą [np. B] etykiety energetycznej dla modeli [rodzaj urządzenia] zarejestrowanych w bazie danych produktów (baza danych EPREL) w czasie przetargu – [np. 20 pkt],
- cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia jest objęty co najmniej klasą [np. C] etykiety energetycznej dla modeli [rodzaj urządzenia] zarejestrowanych w bazie danych produktów (baza danych EPREL) w czasie przetargu – [np. 10 pkt],
- cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia nie jest objęty klasą efektywności energetycznej w przedziel klas – [np. 0 pkt].

Oświadczenie w ofercie:

Wykonawca oświadcza, że dostarczy przedmiot zamówienia zgodny z ofertą oraz opisem przedmiotu zamówienia. Ponadto Wykonawca oświadcza, że cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia będzie objęty następującą klasą energetyczną: [np. od A do C].

Elementy umowy w sprawie zamówienia publicznego, które zabezpieczą spełnienie warunków dotyczących efektywności energetycznej:

1. Wykonawca zobowiązany jest dostarczyć przedmiot umowy zgodny z opisem przedmiotu zamówienia oraz ofertą.
2. Jeżeli Wykonawca w złożonej ofercie przewidział dostarczenie przedmiotu umowy o określonej klasie energetycznej, wówczas zobowiązany jest do dostarczenia produktów będących przedmiotem zamówienia o wspomnianej klasie energetycznej.
3. W odniesieniu do każdego modelu, Wykonawca musi przedstawić ważną etykietę energetyczną, wydaną zgodnie z unijnym rozporządzeniem ustanawiającym ramy etykietowania energetycznego (2017/1369).

UWAGA | Uwzględnianie klas energetycznych w zamówieniach publicznych jest bardzo częstą praktyką, akceptowaną przez Krajową Izbę Odwoławczą.

Przykład zapisów Etykieta TCO Certified

Uwzględnienie następującego kryterium oceny ofert:

Kryterium jakościowe: aspekty środowiskowe – posiadanie przez oferowane produkty etykiety środowiskowej TCO Certified.

Waga kryterium: [np. 20 pkt]

Zasady punktowania ofert w ramach tego kryterium:

- *cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia posiada certyfikat TCO Certified lub etykietę równoważną – [np. 20 pkt],*
- *cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia nie posiada certyfikatu TCO Certified lub etykiety równoważnej – [np. 0 pkt]*

Oświadczenie w ofercie:

Wykonawca oświadcza, że dostarczy przedmiot zamówienia zgodny z ofertą oraz opisem przedmiotu zamówienia. Ponadto Wykonawca oświadcza, że cały sprzęt dostarczony w ramach realizacji zamówienia [będzie/nie będzie] posiadał certyfikat TCO Certified.

Elementy umowy w sprawie zamówienia publicznego, które zabezpieczą spełnienie warunków dotyczących posiadania przez oferowany produkty określonej etykiety środowiskowej:

1. *Wykonawca zobowiązany jest dostarczyć przedmiot umowy zgodny z opisem przedmiotu zamówienia oraz ofertą.*
2. *Jeżeli Wykonawca w złożonej ofercie przewidział dostarczenie przedmiotu umowy posiadającego certyfikat TCO Certified, wówczas zobowiązany jest do dostarczenia produktów będących przedmiotem zamówienia zaopatrzonych we wspomniane oznakowanie.*

Z [orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej](#) w sprawie oznakowania TCO wynika, że zdaniem KIO, zażądanie przez zamawiającego sprzętu komputerowego, posiadającego dane oznaczenie, nie oznacza, że doszło do naruszenia zasady równości wykonawców i uczciwej konkurencji. Wnioski z tego orzeczenia mogłoby najpewniej znaleźć również zastosowanie do innych etykiet i oznakowań.

3

TRANSPORT – ZAKUP POJAZDÓW I USŁUGI TRANSPORTOWE

3.1. JST a zamówienia w zakresie transportu

Zobowiązania w zakresie transportu nałożone są na jednostki samorządu terytorialnego na różnych płaszczyznach. Ponadto obowiązki te zwiększają się w czasie, zaś przepisy je regulujące nie należą do najprostszych. Warto zatem dokładnie je zrozumieć.

3.1.1. Pojazdy obsługujące urząd

Podstawa prawna:

Art. 35 ust. 1, 68 ust. 2 [Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych](#)

Jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 tys. – zobowiązane są zapewnić, aby udział **pojazdów elektrycznych** we flocie użytkowanych pojazdów w obsługującym ją urzędzie wynosił co najmniej:

- 10% – od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.,
- 30% – od 1 stycznia 2025 r.

Zobowiązanie to dotyczy pojazdów w obsługującym JST urzędzie, nie dotyczy zaś innych gminnych jednostek organizacyjnych. Przy obliczaniu procentowego udziału pojazdów elektrycznych we flocie pojazdów, należy wziąć pod uwagę tylko pojazdy samochodowe użytkowane przez **urząd** jednostki samorządu terytorialnego.

3.1.2. Pojazdy do zadań własnych JST

Podstawa prawna:

Art. 35 ust. 2, art. 68 ust. 3 [Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych](#)

Jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 tys. – zobowiązane są od 1 stycznia 2025 r.:

1. wykonywać swoje zadania publiczne własne, z wyłączeniem publicznego transportu zbiorowego, przy wykorzystaniu co najmniej 30% **pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym** lub
2. zlecać wykonywanie zadań publicznych, o których mowa w pkt 1, z wyłączeniem publicznego transportu zbiorowego, podmiotowi, którego co najmniej 30% floty pojazdów użytkowanych przy wykonywaniu tego zadania stanowią **pojazdy elektryczne lub pojazdy napędzane gazem ziemnym**.

Obowiązku wskazanego w pkt 2 nie będzie się stosować do:

1. zlecenia i powierzania wykonywania zadania publicznego, do którego nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych,
2. wykonywania, zlecenia lub powierzania zadań publicznych dotyczących letniego i zimowego utrzymania dróg, polegającego na mechanicznej metodzie oczyszczania jezdni ulic, w szczególności zamiataniu i zmywaniu oraz zapobieganiu i zwalczaniu śliskości zimowej, w tym gołoledzi i usuwaniu śniegu.

WAŻNE | Pojazd napędzany gazem ziemnym to pojazd wykorzystujący do napędu sprężony gaz ziemny (CNG) lub skroplony gaz ziemny (LNG), w tym pochodzący z biometanu. Pełna definicja znajduje się w art. 2 pkt 14 Ustawy o elektromobilności.

Analogiczny obowiązek funkcjonuje obecnie (od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.), przy czym procentowy udział pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem wynosić powinien co najmniej 10%. Obowiązku tego nie stosuje się do zlecenia lub powierzania wykonania zadania publicznego, do którego nie stosuje się Prawa zamówień publicznych oraz do wykonywania, zlecenia lub powierzania zadań publicznych dotyczących letniego i zimowego utrzymania dróg polegającego na mechanicznej metodzie oczyszczania jezdni ulic, w szczególności zamiataniu i zmywaniu oraz zapobieganiu i zwalczaniu śliskości zimowej, w tym gołoledzi i usuwaniu śniegu.

Przy obliczaniu procentowego udziału pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym, nie uwzględnia się ogółu pojazdów użytkowanych przez dany podmiot, a liczbę pojazdów wykorzystywanych do realizacji zadania publicznego.

WAŻNE | W przypadku urzędu zapewnienie 30% udziału dotyczy wyłącznie pojazdów elektrycznych, natomiast w przypadku wykonywania zadań własnych, poza pojazdami elektrycznymi dopuszczone są również pojazdy napędzane gazem ziemnym. Ważne jest zwrócenie uwagi na tę różnicę.

Obowiązki te nie dotyczą transportu zbiorowego. Obowiązki w tym zakresie opisane są poniżej.

PODPowiedź PRAWNICZKI | W praktyce pojawia się wiele wątpliwości, czy np. zakup materiałów biurowych musi być również realizowany z uwzględnieniem wymogów dotyczących udziału pojazdów elektrycznych lub napędzanych gazem ziemnym. Słowem – czy urząd powinien wymagać dostarczenia zakupionych długopisów przez firmę kurierską dysponującą odpowiednią flotą aut elektrycznych?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska w swoich wyjaśnieniach¹² wskazało, że obowiązki wynikające z ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, dotyczą zadań publicznych określonych w ustawie dla danego rodzaju JST. Nie ma więc obowiązku zapewnienia pojazdów elektrycznych lub gazowych dla każdego zamówienia. Każdorazowo należy ocenić, czy dane zadanie objęte zamówieniem publicznym mieści się w katalogu zadań publicznych wskazanych w ustawie.

3.1.3. Komunikacja miejska

Podstawa prawna:

Art. 36 i 37 [Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych](#)

Od 1 stycznia 2028 r. jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 tys. – zobowiązane są

¹² Dokument pt. *Odpowiedź na pytania zadane podczas webinaru dot. nowych obowiązków wynikających z nowelizacji ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych (11 stycznia 2022 r.) w zakresie merytorycznym Ministerstwa Klimatu i Środowiska*

świadczyć usługę lub zlecać świadczenie usługi komunikacji miejskiej podmiotowi, którego udział **autobusów zeroemisyjnych** we flocie użytkowanych pojazdów na obszarze tej jednostki samorządu terytorialnego wynosi co najmniej **30%**.

Ponadto, w okresie przejściowym, wskazane powyżej jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są zapewnić udział **autobusów zeroemisyjnych lub autobusów napędzanych biometanem** w użytkowanej flocie pojazdów w wysokości co najmniej:

- 5% – w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.,
- 10% – w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2024 r.,
- 20% – od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2027 roku.

Te same JST, od 1 stycznia 2028 r., świadczą usługę lub zlecają świadczenie usługi komunikacji miejskiej podmiotowi, którego udział jednostek pływających wykorzystujących do napędu wyłącznie silnik, którego cykl pracy nie prowadzi do emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych, we flocie użytkowanej na obszarze tej jednostki samorządu terytorialnego wynosi co najmniej 30%.

WAŻNE | Autobus zeroemisyjny to autobus oraz trolejbus, wykorzystujący do napędu energię elektryczną, w tym energię wytworzoną z wodoru w zainstalowanych w nim ogniwach paliwowych lub wyłącznie silnik, którego cykl pracy nie prowadzi do emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

JST zobowiązane są sporządzać analizę kosztów i korzyści związanych z wykorzystaniem, przy świadczeniu usług komunikacji miejskiej, autobusów zeroemisyjnych oraz innych środków transportu, w których do napędu wykorzystywane są wyłącznie silniki, których cykl pracy nie powoduje emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych. Wyniki tej analizy mogą w pewnych sytuacjach zwolnić JST z obowiązku osiągnięcia poziomu udziału autobusów zeroemisyjnych.

3.1.4. Minimalny udział pojazdów nisko- i zeroemisyjnych

Podstawa prawna:

Art. 36a, 68a, 68b i 68e [Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych](#)

W określonych przypadkach zamawiający, w tym JST, jest zobowiązany zapewnić odpowiedni udział pojazdów nisko- lub zeroemisyjnych w całkowitej liczbie pojazdów objętych zamówieniami.

Obowiązki te są następujące:

1. Zapewnienie udziału pojazdów kategorii M_1^{13} , M_2^{14} i N_1^{15} , **elektrycznych lub napędzanych wodorem**, w całkowitej liczbie pojazdów tych kategorii objętych zamówieniami, do dnia 31 grudnia 2030 r. w wysokości co najmniej 22%, z tym, że do dnia 31 grudnia 2025 r. do tego udziału wlicza się pojazdy hybrydowe lub napędzane gazem ziemnym o maksymalnej emisji 50 g CO₂/kg i emisji zanieczyszczeń w rzeczywistych warunkach jazdy poniżej 80% dopuszczalnych wartości emisji.
2. Zapewnienie udziału pojazdów kategorii N_2^{16} i N_3^{17} , **napędzanych paliwami alternatywnymi** w całkowitej liczbie pojazdów tych kategorii objętych zamówieniami, w wysokości co najmniej:
  - 7% do dnia 31 grudnia 2025 r.,
  - 9% od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.
3. Zapewnienie udziału autobusów zaliczanych do kategorii M_3 , klasy I¹⁸ i klasy A¹⁹, wykorzystujących do napędu **paliwa alternatywne**, w całkowitej liczbie autobusów objętych zamówieniami, z zastrzeżeniem, że połowa tego udziału ma być osiągnięta przez autobusy zeroemisyjne, w wysokości co najmniej:
  - 32% do dnia 31 grudnia 2025 r.,
  - 46% od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.

-
- 13 Pojazdy silnikowe, zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu pasażerów i ich bagażu, mające nie więcej niż osiem miejsc siedzących, poza miejscem siedzącym kierowcy i niemające miejsc dla pasażerów stojących, niezależnie od tego, czy liczba miejsc siedzących jest ograniczona do miejsca siedzącego kierowcy.
  - 14 Pojazdy silnikowe, zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu pasażerów i ich bagażu, o masie maksymalnej nieprzekraczającej 5 ton, mające więcej niż osiem miejsc siedzących, poza miejscem siedzącym kierowcy, niezależnie od tego, czy w tych pojazdach silnikowych mogą znajdować się miejsca dla pasażerów stojących.
  - 15 Pojazdy silnikowe zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu towarów o masie maksymalnej nieprzekraczającej 3,5 tony.
  - 16 Pojazdy silnikowe zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu towarów o masie maksymalnej przekraczającej 3,5 tony, ale nieprzekraczającej 12 ton.
  - 17 Pojazdy silnikowe zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu towarów o masie maksymalnej przekraczającej 12 ton.
  - 18 Pojazd mogący przewozić więcej niż 22 pasażerów, nie licząc kierowcy, o konstrukcji obejmującej miejsca dla stojących pasażerów, umożliwiającą ich częste przemieszczanie się.
  - 19 Pojazd mogący przewozić nie więcej niż 22 pasażerów, nie licząc kierowcy, zaprojektowany do przewożenia stojących pasażerów i posiadający miejsca siedzące oraz umożliwiający przewożenie pasażerów stojących.

WAŻNE | Paliwa alternatywne to:

- energia elektryczna,
- paliwa wykorzystywane do napędu silników, stanowiące substytut dla paliw pochodzących z ropy naftowej lub otrzymywanych w procesach przetwórstwa, w szczególności wodór, biopaliwa ciekłe, paliwa syntetyczne i parafinowe, sprężony gaz ziemny (CNG), w tym pochodzący z biometanu, skroplony gaz ziemny (LNG), w tym pochodzący z biometanu lub gaz płynny (LPG).

Udziały pojazdów, w całkowitej liczbie pojazdów objętych zamówieniami, dotyczą łącznie wszystkich zamówień, do których stosuje się te obowiązki, udzielonych przez zamawiającego do 31 grudnia 2025 r. oraz w okresie od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2030 r. Do tych wymaganych minimalnych wartości można zaliczyć pojazdy, które w wyniku modernizacji spełniają wymagania dla zamawianych pojazdów, potwierdzone badaniami technicznymi przed dopuszczeniem do ruchu.

Powyższe obowiązki stosuje się do zamówień:

1. o wartości równej lub przekraczającej progi unijne, udzielanych na podstawie umowy sprzedaży, leasingu, najmu lub dzierżawy z opcją zakupu pojazdu samochodowego udzielaną przez zamawiającego, jeżeli do udzielenia tych zamówień mają zastosowanie przepisy ustawy PZP²⁰,
2. których przedmiotem są usługi w zakresie drogowego publicznego transportu zbiorowego, o wartości przekraczającej wartość progową^{21 22},
3. o wartości równej lub przekraczającej progi unijne, jeżeli do udzielenia tych zamówień mają zastosowanie przepisy Prawa zamówień publicznych i których przedmiotem są usługi oznaczone następującymi kodami Wspólnego Słownika Zamówień (CPV), o których mowa w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2195/2002²³:

---

²⁰ Na potrzeby oceny zgodności z minimalnymi udziałami uwzględnia się liczbę pojazdów samochodowych nabytych, wziętych w leasing, wynajętych lub dzierżawionych z opcją zakupu na podstawie każdej umowy.

²¹ Wartość progowa określona jest w art. 5 ust. 4 [rozporządzenia \(WE\) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego](#) [☞](#) oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70.

²² Na potrzeby oceny zgodności z minimalnymi udziałami uwzględnia się liczbę pojazdów samochodowych, które mają być wykorzystywane do świadczenia usług objętych każdą umową.

²³ [Rozporządzenie \(WE\) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień \(CPV\) \(Dz. Urz. UE L 340 z 16.12.2002, str. 1, z późn. zm.\)](#) [☞](#).

- a. CPV 60112000-6, w zakresie publicznego transportu drogowego,
- b. CPV 60130000-8, w zakresie specjalistycznego transportu drogowego osób,
- c. CPV 60140000-1, nieregularny transport osób,
- d. CPV 90511000-2, wywóz odpadów,
- e. CPV 60160000-7, drogowy transport przesyłek pocztowych,
- f. CPV 60161000-4, w zakresie transportu paczek,
- g. CPV 64121100-1, dostarczanie poczty,
- h. CPV 64121200-2, dostarczanie paczek²⁴.

Powyższe obowiązki nie są w ustawie ograniczone wyłącznie do nowych pojazdów, zatem należy je zastosować również do pojazdów używanych. Dodatkowo obowiązków tych nie stosuje się do zamówień szczególnych pojazdów, m.in.: pojazdów rolniczych lub leśnych, samochodów sanitarnych czy samochodów przystosowanych do przewozu wózków inwalidzkich.

PODPowiedź PRAWNICZKI | Udział pojazdów we wszystkich opisanych powyżej sytuacjach oblicza się stosując zasadę, zgodnie z którą wielkość tego udziału poniżej 0,5 zaokrągla się w dół, a wielkości równe lub wyższe 0,5 zaokrągla się w górę.

Praktyczną konsekwencją tej zasady jest to, że jak wskazało Ministerstwo Klimatu i Środowiska, w przypadku wykonawcy, który użytkuje jeden pojazd, przy wymogu 10%, np. z art. 68 ust. 2, wskaźnik wyniesie 0,1 pojazdu ($1 \times 10\% = 0,1$). Wskaźnik 0,1 po zaokrągleniu w dół da nam zero. W takim przypadku nie trzeba wymieniać ani dokupywać samochodu. Dopiero przy pięciu użytkowanych pojazdach zaktualizuje się obowiązek z ustawy o elektromobilności ($5 \times 10\% = 0,5$ pojazdu i zaokrąglamy w górę do 1 pojazdu). W związku z powyższym, jeżeli łączna flota użytkowanych w urzędzie lub przy realizacji danego zadania publicznego pojazdów wynosi 4 lub mniej, nie ma potrzeby zapewnienia elektrycznych pojazdów²⁵.

²⁴ Na potrzeby oceny zgodności z minimalnymi udziałami, uwzględnia się liczbę pojazdów samochodowych, które mają być wykorzystywane do świadczenia usług objętych każdą umową.

²⁵ Dokument pt. *Odpowiedź na pytania zadane podczas webinaru dot. nowych obowiązków wynikających z nowelizacji ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych (11 stycznia 2022 r.) w zakresie merytorycznym Ministerstwa Klimatu i Środowiska*, <https://www.gov.pl/attachment/5e952ace-daf1-4683-8ff8-82edbccc1f502>

3.2. Kryteria GPP

Wykorzystany dokument:

Kryteria GPP UE dla transportu drogowego [🔗](#)

Unijne kryteria GPP przygotowane zostały dla następujących kategorii zamówień dotyczących:

1. zakupu, leasingu lub wynajmu samochodów osobowych, lekkich pojazdów użytkowych i pojazdów kategorii L,
2. usługi w zakresie mobilności,
3. zakupu lub leasingu pojazdów ciężkich,
4. outsourcingu usług w zakresie transportu drogowego,
5. zakupu usług pocztowych, kurierskich i usług w zakresie przeprowadzek.

Kryteria te skupiają się wokół takich oddziaływań na środowisko, jak: emisje gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza wytwarzanych na skutek zużycia energii na etapie użytkowania oraz wytwarzanych w całym łańcuchu dostaw nośników energii, wpływu na środowisko wywołanego w trakcie produkcji akumulatorów do pojazdów elektrycznych, emisje hałasu wytworzone przez pojazd i opony na etapie użytkowania.

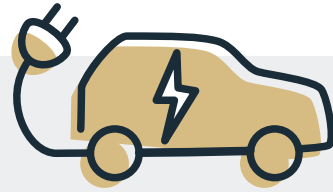
Dlatego, aby ograniczyć wskazane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko, zamawiający mogą w ramach zielonych zamówień uwzględnić następujące aspekty:

1. wymóg kryteriów dotyczących emisji CO₂ określonych w homologacji typu w odniesieniu do samochodów osobowych i lekkich pojazdów użytkowych oraz szczególnych technologii w pojazdach ciężkich i pojazdach kategorii L,
2. wymóg kryteriów opartych na wynikach w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza w odniesieniu do samochodów osobowych i lekkich pojazdów użytkowych oraz szczególnych technologii w pojazdach ciężkich i pojazdach kategorii L,
3. wymóg kryteriów dotyczących oporu toczenia opon,
4. wymóg kryteriów dotyczących efektywności energetycznej samochodów elektrycznych i lekkich pojazdów użytkowych,
5. wymóg kryteriów dotyczących gwarancji na baterie,
6. wymóg kryteriów dotyczących emisji hałasu przez pojazd i opony,
7. wymóg, aby dostawcy usług posiadali kompetencje kluczowe i stosowali najważniejsze środki i praktyki zarządzania środowiskowego,

8. wymóg, aby dostawcy usług zapewniali odpowiednie i częste szkolenia zatrudnionych przez nich pracowników,
9. wymóg kryteriów dotyczących opon i smarów stosowanych do celów obsługi technicznej pojazdów.

3.3. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Parametry techniczne pojazdów zamawiający powinien określić w ramach opisu przedmiotu zamówienia. Zamawiający może też uwzględnić w ramach kryteriów oceny ofert kwestie dotyczące np. niższych emisji CO₂ albo efektywności energetycznej i nadać im odpowiednio wysoką wagę.

Przykład zapisów Zasięg samochodów elektrycznych

Uwzględnienie następującego kryterium oceny ofert:

Kryterium jakościowe: aspekty środowiskowe – zasięg samochodu elektrycznego w jeździe miejskiej zgodnie z wymogami testu WLTP.

Waga kryterium: [np. 20 pkt]

Wykonawca zobowiązany jest w ofercie wskazać zasięg samochodu w jeździe miejskiej, zgodnie z wymogami testu WLTP dla samochodu elektrycznego. W oparciu o podane dane zostanie dokonana ocena punktowa kryterium środowiskowego według poniższego wzoru:

Liczba punktów przyznana określonej ofercie w ramach kryterium środowiskowego zasięg samochodu elektrycznego w jeździe miejskiej:

$$\frac{\text{zasięg samochodu podany w ofercie}}{\text{największy zasięg samochodu ze złożonych ofert}} \times \text{maksymalna liczba punktów}$$

Najwyższa liczba punktów przyznana zostanie ofercie, w której wskazano największy zasięg samochodu.

Elementy oferty:

Oferta musi uwzględniać wskazanie zasięgu samochodu elektrycznego w jeździe miejskiej zgodnie z wymogami testu WLTP.

Elementy umowy w sprawie zamówienia publicznego, które zabezpieczą spełnienie wymogów dotyczących zasięgu samochodu elektrycznego:

- 1. Wykonawca zobowiązuje się dostarczyć przedmiot zamówienia zgodny z ofertą oraz z opisem przedmiotu zamówienia. W szczególności Wykonawca zobowiązuje się dostarczyć pojazd o zasięgu obliczonym zgodnie z testem WLTP wskazanym w ofercie.*

4

BUDYNKI – BUDOWA, REMONT, MODERNIZACJA

4.1. JST a zamówienia w zakresie budynków

Podstawa prawna:

Art. 2, 6 i 8 [Ustawa o efektywności energetycznej](#) ↗

Par. 328 i 329 [Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych](#) ↗

Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych wskazuje, że budynek i jego instalacje ogrzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne, ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej również oświetlenia wbudowanego, powinny być zaprojektowane i wykonane w sposób zapewniający spełnienia wymagania m.in. dotyczącego maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP.

Ponadto, jak już opisano w rozdz. 2.1. poradnika, na jednostkach samorządu terytorialnego ciąży obowiązek podczas realizacji swoich zadań do stosowania co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej.

Patrz [rozdział 2.1](#) ↗

Środkami poprawy efektywności energetycznej są m.in.:

1. realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej,
2. realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy z 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków,
3. realizacja przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie z 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Przedsięwzięcie służące poprawie efektywności energetycznej to działanie polegające na wprowadzeniu zmian lub usprawnień w obiekcie, urządzeniu technicznym lub w instalacji, w wyniku którego uzyskuje się oszczędność energii.

Przedsięwzięcie termomodernizacyjne to przedsięwzięcie, którego przedmiotem jest:

1. ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania oraz budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego służących do wykonywania przez nie zadań publicznych,
2. ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki wymienione w pkt 1, do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii, określone w przepisach prawa budowlanego, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków,
3. wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynków wymienionych w pkt 1,
4. całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.

Przedsięwzięcie niskoemisyjne to m.in. przedsięwzięcie, którego przedmiotem jest przygotowanie i realizacja ulepszenia, w wyniku którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania budynków mieszkalnych jednorodzinnych na energię dostarczoną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej, połączone z dodatkowymi działaniami.

Zatem stosując procedury zielonych zamówień publicznych przy kontraktowaniu np. remontów czy modernizacji budynków, jednostki samorządu terytorialnego mogą wdrażać środki poprawy efektywności energetycznej.

W pozostałych aspektach oddziaływania budynków i etapu budowy na środowisko, należy stosować wymogi wynikające z [Rozporządzenia w sprawie warunków technicznych](#) .

WAŻNE | W 2023 r. została przyjęta **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955**²⁶. Dyrektywa wprowadza szereg środków, które mają przyspieszyć efektywność energetyczną zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Sektor publiczny ma w tym zakresie wzorcową rolę i powinien zapewnić, aby całkowite zużycie energii końcowej wszystkich instytucji publicznych łącznie zmniejszane było o co najmniej 1,9 % rocznie w porównaniu z rokiem 2021. Polska ma czas na zaimplementowanie tej dyrektywy do 11 października 2025 r. Jej implementacja może skutkować dodatkowymi obowiązkami nałożonym na JST.

Dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD)

Niezależnie od dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, w tym roku została przyjęta druga ważna unijna regulacja dotycząca efektywności energetycznej budynków. 28 maja 2024 r. weszła w życie **dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD)**²⁶. Jej celem jest promowanie poprawy charakterystyki energetycznej budynków i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych z budynków w Unii, aby do 2050 r. osiągnąć bezemisyjne zasoby budowlane. Dyrektywa ta przewiduje, że budynki instytucji publicznych powinny dawać dobry przykład w zakresie rozwiązań efektywnych energetycznie.

Dlatego też wszystkie budynki budowane dla instytucji publicznych po 1 stycznia 2028 r. mają być bezemisyjne. Oznacza to, że budynek taki powinien mieć bardzo wysoką charakterystykę energetyczną, nie powinien wykorzystywać paliw kopalnych (to wyklucza montaż m.in. ogrzewania gazowego) i zasadniczo nie powinien wytwarzać gazów cieplarnianych. W przypadku budynków instytucji publicznych, które nie są ich własnością, należy dążyć do tego, aby budynek ten stał się bezemisyjny.

Dyrektywa przewiduje również wprowadzenie innych obowiązków dla instytucji publicznych, w tym dotyczących montażu instalacji wykorzystujących energię słoneczną lub zapewnienia okablowania wstępnego dla punktów ładowania pojazdów elektrycznych. Istniejące budynki również będą wymagały modernizacji w zakresie efektywności energetycznej. Dyrektywa powinna zostać implementowana do porządku krajowego do 29 maja 2026 r.

---

²⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD).

Pełny zakres obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego poznamy po implementacji dyrektywy. Jednak już w tym momencie należy mieć na uwadze, że w najbliższym czasie najpewniej pojawią się nowe obowiązki w tym zakresie nałożone na jednostki samorządu terytorialnego.

4.2. Metoda kalkulacji kosztów cyklu życia budynku

Podstawa prawna:

Par. 1, 6 i 7 [Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach](#)

Co może pomóc w konstruowaniu „zielonego” zamówienia publicznego w zakresie budowy budynków, ich remontu lub modernizacji? Przydatna będzie metoda kalkulacji kosztów życia budynków określona w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach. Metoda ta zakłada ustalenie kosztu cyklu życia budynku w 30-letnim okresie. Na te koszty składają się:

- koszty nabycia budynku,
- koszty jego użytkowania,
- koszty jego utrzymania.

Jeśli kalkulacja kosztów cyklu życia budynku dotyczy jedynie jego części, to koszty nabycia, użytkowania oraz utrzymania oblicza się wyłącznie dla tej części. W kosztach cyklu życia budynku nie uwzględnia się podatku VAT.

W przypadku korzystania z tej metody należy włączyć koszt do kryteriów oceny ofert.

4.3. Kryteria GPP

Wykorzystany dokument:

[Kryteria GPP UE dla projektowania, budowy i zarządzania budynkami biurowymi](#)

W zakresie budynków przygotowane zostały na poziomie unijnym kryteria zielonych zamówień publicznych w UE, tzw. kryteria GPP, dotyczące projektowania i budowy budynków biurowych oraz zarządzania nimi. Kryteria te skupiają się wokół takich oddziaływań na środowisko, jak np. zużycie energii pierwotnej i powiązanie z tym

emisji gazów cieplarnianych w trakcie użytkowania budynku oraz dojazdów do budynku i z niego, kurczenie się zasobów naturalnych, wytwarzanie odpadów w trakcie budowy i użytkowania budynku czy zużycie wody w budynku.

Dlatego, aby ograniczyć wskazane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko, zamawiający mogą w ramach zielonych zamówień uwzględnić następujące aspekty:

1. projekt i konstrukcja nastawione są na osiągnięcie wysokiej efektywności energetycznej i powiązanych z tym niskich emisji dwutlenku węgla,
2. zastosowanie technologii o wysokiej sprawności energetycznej opartych na odnawialnych źródłach energii, wykorzystujących możliwości dostępne w danej lokalizacji, aby obniżyć zużycie energii i emisje dwutlenku węgla,
3. projekt i specyfikacja mają na celu mniejsze zużycie materiałów budowlanych,
4. projekt, specyfikacja i zarządzanie placem budowy w celu zminimalizowania ilości odpadów z budowy i rozbiórki oraz w celu wykorzystania produktów lub materiałów budowlanych o dużej zawartości materiałów z recyklingu i ponownie wykorzystanych,
5. specyfikacja wyposażenia obiektu i elementów wykończenia, które pozwalają ograniczyć do minimum niebezpieczne emisje do powietrza wewnątrz budynku,
6. projekt wentylacji zapewniający zdrowe powietrze i jak najmniejszy wlot zewnętrznych zanieczyszczeń powietrza do wnętrza budynku,
7. zastosowanie technologii oszczędzania wody,
8. instalacja fizycznych i elektronicznych systemów wspomagających na bieżąco ograniczenie zużycia energii, zużycia wody i wytwarzania odpadów przez podmioty zarządzające obiektami i użytkownikami,
9. uwzględnienie planów dojazdów pracowników w celu ograniczenia zużycia paliwa związanego z transportem i emisji dwutlenku węgla, w tym infrastruktury umożliwiającej korzystanie z pojazdów elektrycznych i rowerów.

W kryteriach tych znalazło się wiele przydatnych wskazówek, które mogą być wykorzystane przy konstruowaniu zielonego zamówienia.

4.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Wskazane powyżej aspekty środowiskowe mogą być uwzględnione na różnych etapach procedury o udzielenie zamówienia: w opisie zamówienia, w kryteriach oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia.

Przykład zapisów Efektywność energetyczna budynku

Opis przedmiotu zamówienia:

Budynek, który ma zostać wykonany w ramach realizacji robót budowlanych będących przedmiotem zamówienia, musi spełniać wymogi wynikające z przepisów prawa, w tym wymogi dotyczące wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o którym mowa w § 328 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Uwzględnienie następującego kryterium oceny ofert:

Kryterium jakościowe: aspekty środowiskowe – podwyższona efektywność energetyczna budynku.

Waga kryterium: [np. 20 pkt]

Wykonawca zobowiązany jest w ofercie wskazać wartość wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, obliczonego zgodnie z § 328 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Zasady punktowania ofert w ramach tego kryterium:

- *Wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną jest niższy o **20%** od maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o której mowa w § 329 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – [np. 20 pkt]*
- *Wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną jest niższy o **15%** od maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o której mowa w § 329 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – [np. 15 pkt]*
- *Wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną jest niższy o **10%** od maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o której mowa w § 329 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – [np. 10 pkt]*

- *Wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną jest niższy o 5% od maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o której mowa w § 329 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – [np. 5 pkt]*
- *Wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną jest niższy o mniej niż 5% od maksymalnej wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, o której mowa w § 329 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie lub jej równy – [np. 0 pkt]*

Oświadczenie w ofercie:

Oferta musi uwzględniać wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną.

Elementy umowy w sprawie zamówienia publicznego, które zabezpieczą spełnienie wymogów dotyczących efektywności energetycznej budynków:

1. Wykonawca zobowiązuje się wykonać budynek będący przedmiotem niniejszej umowy zgodnie ze złożoną ofertą oraz opisem przedmiotu zamówienia.

5

DOSTAWA INNYCH PRODUKTÓW – ŚRODKI CZYSTOŚCI, PAPIER, MEBLE

5.1. Zamówienia środków czystości, papieru czy mebli w JST

Brak jest szczegółowych przepisów, które nakładałyby wprost na JST obowiązki, które mogłyby skutkować obowiązkiem dokonywania „zielonych” zamówień dot. środków czystości, papieru czy mebli. Niemniej jednak organ sam może podjąć decyzję o chęci przygotowania „zielonego” zamówienia w tym zakresie.

5.2. Jak ustalić, czy produkty są „zielone”?

W ustaleniu, czy produkty spełniają wymagania zielonych zamówień, mogą pomóc oznakowania i certyfikaty, takie jak oznakowanie ekologiczne UE, FSC (Forest Stewardship Council) czy PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification), które potwierdzają, że produkty zostały wytworzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w sposób minimalizujący wpływ na środowisko naturalne oraz spełniają określone kryteria ekologiczne.

Oznaczenie ekologiczne UE wskazuje na niski wpływ produktu na środowisko w całym cyklu życia, FSC i PEFC zaś dotyczą odpowiedzialnego gospodarowania zasobami leśnymi i promują produkty pochodzące z lasów zarządzanych w sposób zrównoważony.

5.2.1. Oznakowanie ekologiczne UE

Oznakowanie ekologiczne UE to dobrowolny program oznakowania stworzony przez Unię Europejską. Oznakowaniem tym mogą być objęte towary i usługi, które są dostarczane na rynek Unii Europejskiej do celów dystrybucji, konsumpcji, użytkowania za opłatą lub nieodpłatnie i spełniają ustanowione kryteria. Kryteria te obejmują różne grupy produktów i aktualnie opracowane zostały dla następujących grup produktów:

1. środki czystości,
2. ubrania i materiały tekstylne,
3. opakowania,
4. sprzęt elektroniczny,
5. meble i materace,
6. papier,
7. kosmetyki,
8. farby, lakiery i bejce do drewna,
9. oleje i smary,
10. zakwaterowanie turystyczne,
11. produkty związane z ogrodnictwem.

Zatem bardzo szeroki katalog produktów może być opatrzony oznakowaniem ekologicznym UE. W praktyce oznakowanie to bardzo często spotykane jest np. na środkach czystości.

5.2.2. FSC (Forest Stewardship Council)

To oznakowanie stworzone zostało przez międzynarodową organizację pozarządową, która wyznacza standardy dla odpowiedzialnej gospodarki leśnej, biorąc pod uwagę jej aspekty społeczne, ekologiczne i ekonomiczne. Certyfikatem tym opatrzone może być drewno, ale również wszelkie materiały z niego pochodzące lub produkty z niego wykonane, takie jak papier, książki, ulotki, opakowania teksturowe, meble.

W ramach systemu FSC funkcjonują 3 rodzaje etykiet:

1. FSC 100% – oznacza, że drewno, z którego wykonano produkt pochodzi wyłącznie z lasów certyfikowanych w systemie FSC.
2. FSC Recykling – oznacza, że całość drewna lub papieru, z którego wykonano produkt pochodzi z materiałów odzyskanych.

3. FSC MIX – oznacza, że drewno w ramach produktu pochodzi z materiałów z certyfikatem FSC, z recyklingu albo z drewna kontrolowanego. Nie jest to pełna certyfikacja w systemie FSC.

5.2.3. PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification)

PEFC [↗](#) jest drugim popularnym systemem certyfikacji drewna i produktów z niego pochodzących. System ten koncentruje się na ochronie bioróżnorodności, odpowiedzialnym pozyskaniu drewna, minimalizowaniu negatywnego wpływu na środowisko oraz poszanowaniu praw lokalnych społeczności pracowników leśnych.

5.3. Kryteria GPP

Wykorzystane dokumenty:

[Kryteria UE GPP dla mebli ↗](#)

[Kryteria GPP UE dla usług sprzątania wewnątrz ↗](#)

[Kryteria UE GPP dla produktów i usług tekstylnych ↗](#)

Kryteria unijne GPP przygotowane zostały m.in. dla zamówień publicznych dotyczących mebli, wyrobów włókienniczych i tekstylnych oraz usług sprzątania pomieszczeń.

Każdy z tych dokumentów zawiera szereg różnych kryteriów środowiskowych, odnoszących się do różnych oddziaływań na środowisko. Warto się z nimi zapoznać podczas przygotowywania zamówienia.

5.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Wskazane powyżej aspekty środowiskowe mogą być uwzględnione na różnych etapach procedury o udzielenie zamówienia: w opisie zamówienia, w kryteriach oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia.

Przykład zapisów Świadczenie usług sprzątania

Element opisu przedmiotu zamówienia na usługę sprzątania:

Przedmiotem zamówienia jest świadczenie usług sprzątania pomieszczeń [np. trzy razy w tygodniu] w budynkach [np. Urzędu Gminy położonych przy ulicy Pięknej 3 w Starej Wsi].

Wykonawca zobowiązany jest zapewnić wszelkie niezbędne środki do wykonania zamówienia, w tym środki czystości i środki chemiczne. Wszystkie środki czystości i środki chemiczne używane do wykonania przedmiotu zamówienia muszą być opatrzone oznakowaniem ekologicznym UE, o którym mowa w Rozporządzeniu nr 66/2010 lub etykietą równoważną.

Elementy umowy z wykonawcą dotyczące aspektu środowiskowego:

- 1. Wykonawca zobowiązany jest zapewnić wszelkie niezbędne środki do wykonania zamówienia, w tym środki czystości i środki chemiczne. Wszystkie środki czystości i środki chemiczne używane do wykonania przedmiotu zamówienia muszą być opatrzone oznakowaniem ekologicznym UE, o którym mowa w Rozporządzeniu nr 66/2010 lub etykietą równoważną.*
- 2. Wykonawca na żądanie Zamawiającego zobowiązany jest przedstawić dowody potwierdzające zakup środków czystości i środków chemicznych, o których mowa w ust. 1, w szczególności faktury VAT.*
- 3. Zamawiający uprawniony jest w dowolnym momencie do kontroli prawidłowości wykonania umowy przez Wykonawcę, w szczególności do kontroli, czy środki czystości i środki chemiczne wykorzystywane przez Zamawiającego spełniają wymogi, o których mowa w ust. 1.*

Uwagi: konsekwencje za naruszenie powyższego zapisu dotyczącego środowiskowych zobowiązań przez Wykonawcę będą takie same, jak ogólne konsekwencje za nienależyte wykonanie umowy przez Wykonawcę. Zapisy w tym zakresie nie będą się różnić od zapisów ogólnych w umowie.

6

ŻYWNOŚĆ - DOSTAWA PRODUKTÓW I CATERING

6.1. Zamówienia żywności w JST

Brak jest szczegółowych przepisów, które nakładałyby wprost na JST obowiązki realizacji „zielonych” zamówień dotyczących żywności czy usług cateringowych. Jednak organ samodzielnie może podjąć decyzję o przygotowaniu „zielonego” zamówienia w tym zakresie.

6.2. Jakie produkty są „zielone”?

W ustaleniu, jakie żywnościowe produkty są „zielone”, pomagają oznakowania produktów, takie jak Unijne oznakowanie produktów ekologicznych, Fairtrade czy Rainforest Alliance, które świadczą o zrównoważonym i odpowiedzialnym podejściu do produkcji i handlu. W wyborze może pomóc także system oznaczeń na jajkach, informujący o warunkach chowu kur. „Zielony” będzie także wybór diety wegetariańskiej lub wegańskiej.

6.2.1. Unijne oznakowanie produktów ekologicznych

Na poziomie unijnym utworzone zostało [oznakowanie produkcji ekologicznej](#). Produkcja ekologiczna to produkcja prowadzona zgodnie z wymogami określonym w [Rozporządzeniu unijnym nr 2018/848](#), zaś produkty pochodzące z takiej produkcji mają miano produktów ekologicznych. Po uzyskaniu certyfikatu od odpowiedniego podmiotu, na produktach tych może być umieszczane unijne oznakowanie produkcji ekologicznej.

6.2.2. Fairtrade

Fairtrade jest systemem certyfikacji sprawiedliwego handlu. Może zostać umieszczony na produktach wytworzonych zgodnie z międzynarodowymi standardami Fairtrade. Standardy te dotyczą warunków pracy, sprawiedliwego wynagrodzenia, zakazu pracy dzieci oraz zrównoważonego i ekologicznego podejścia do produkcji. Znak ten jest powszechnie stosowany na takich produktach jak kawa, herbata, kakao, owoce (np. banany).

W ramach systemu oznakowania Fairtrade funkcjonuje kilka znaków certyfikacyjnych. Znaki te i ich wyjaśnienie dostępne są na stronie [Fairtrade Polska](#).

6.2.3. Rainforest Alliance

Certyfikat [Rainforest Alliance](#) jest nadawany przez organizację pozarządową, która opracowała własny program certyfikacji. Przyznawany jest różnym grupom produktów, takim jak: drewno, papier, herbata, kawa, kakao, olej palmowy, a także produktom wieloskładnikowym (np. czekolada). Produkty te muszą spełniać standardy zrównoważonego rozwoju, obejmujące ochronę środowiska, poprawę warunków pracy i wspieranie lokalnych społeczności.

6.2.4. RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil)

[RSPO](#) (Roundtable on Sustainable Palm Oil), czyli Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Przetwórstwa Oleju Palmowego, to organizacja zrzeszająca odpowiedzialnych plantatorów, producentów i sprzedawców wyrobów z olejowca gwinejskiego, z którego powstaje popularny olej palmowy. Niezrównoważona produkcja oleju palmowego niesie ze sobą wiele zagrożeń dla środowiska, związanych głównie z wylesianiem w tropikach. Wycinanie lasów deszczowych pod plantacje oleju palmowego prowadzi przede wszystkim do utraty bioróżnorodności – niszczone są miejsca do życia dla zagrożonych gatunków, takich jak orangutany. Dlatego tak istotne jest pozyskiwanie oleju palmowego ze zrównoważonej produkcji.

Organizacja RSPO wprowadziła 2 rodzaje certyfikatów: dla plantatorów i producentów oraz dla przetwórców (w tym firm spożywczych) i firm handlowych. W Polsce wielu przedsiębiorców posiada certyfikat RSPO dla przetwórców. Wydane certyfikaty oraz ich zakres można ustalić w bazie danych [Supply chain certificate holders](#).

6.2.5. Ryby i owoce morza – certyfikaty i poradniki

Podczas zakupów ryb i owoców morza warto kierować się certyfikatami i korzystać z dostępnych poradników.

Jednym z podstawowych certyfikatów jest **certyfikat MSC** [↗](#) (Marine Stewardship Council). Oznakowanie to dotyczy dziko żyjących ryb i owoców morza pochodzących z rybołówstw, które zostały certyfikowane zgodnie ze standardem rybołówstwa MSC i spełniają wymagania zrównoważonego rybołówstwa.

Drugim istotnym certyfikatem jest **ASC** [↗](#) (Aquaculture Stewardship Council), który przyznawany jest rybom i owocom morza pochodzącym ze zrównoważonej i odpowiedzialnej hodowli, a nie z połowów w środowisku naturalnym. Certyfikat ASC promuje metody hodowli, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko, poprawiają warunki życia lokalnych społeczności i zapewniają wysoką jakość produktów.

Wiele organizacji pozarządowych publikuje także poradniki dla konsumentów, które podpowiadają, jak wybrać „przyjazne dla środowiska” ryby i owoce morza. Przykłady poradników:

- „Dobra ryba. Poradnik konsumenta” [↗](#) Fundacji Greenpeace,
- Serwis internetowy **Poradnik rybny WWF** [↗](#).

6.2.6. Oznakowanie na jajkach

Na jajkach obecne jest oznakowanie, które pozwala nam stwierdzić z jakiego chowu dane jajko pochodzi i w jakich warunkach żyła kura, która je zniosła. Oznaczenia te są następujące:

1. 0 – chów ekologiczny: stały dostęp do wolnego wybiegu na świeżym powietrzu, kura może zaspokajać swoje naturalne potrzeby, ponadto żywiona jest paszą ekologiczną,
2. 1 – chów wolnowybiegowy: stały dostęp do wolnego wybiegu na świeżym powietrzu, kura może zaspokajać swoje naturalne potrzeby,
3. 2 – chów ściółkowy: kura nie ma dostępu do wybiegu na wolnym powietrzu, ale może swobodnie poruszać się po kurniku, podłoga jest pokryta ściółką, ptaki mają do dyspozycji grzędę i gniazda do znoszenia jaj, mogą zaspokajać wiele ze swoich naturalnych potrzeb,
4. 3 – chów klatkowy, uznawany często za niehumanitarny, niepozwalający ptakom na zaspokajanie żadnych lub prawie żadnych naturalnych potrzeb poza jedzeniem i piciem.

6.2.7. Wybór odpowiednich produktów czy usług

W pewnych sytuacjach „zielony” będzie wybór określonych rodzajów produktów, nawet jeżeli nie będą same w sobie stanowiły produktów ekologicznych czy oznaczonych określonymi etykietami środowiskowymi. Tak będzie np. w przypadku, gdy zamawiający w ramach usług cateringowych zdecyduje się na umieszczenie w opisie przedmiotu zamówienia oprócz tradycyjnej diety mięsnej również diety wegetariańskiej czy wegańskiej albo wyłącznie diety wegetariańskiej czy wegańskiej.

Produkty roślinne są lepsze dla środowiska, ponieważ ich wytworzenie wymaga mniej zasobów (takich jak woda i ziemia) oraz generuje mniejsze emisje gazów cieplarnianych. Produkcja roślinna jest bardziej efektywna, co zmniejsza presję na przekształcanie lasów w tereny rolnicze. Dzięki temu chroniona jest bioróżnorodność i ograniczane są zanieczyszczenia środowiska związane z hodowlą zwierząt. Oparcie odżywiania o produkty roślinne wspiera zrównoważony rozwój i może odegrać ważną rolę w walce z kryzysem klimatycznym.

6.3. Kryteria GPP

Wykorzystany dokument:

Unijne kryteria GPP dotyczące żywności, usług cateringowych i automatów sprzedających żywność [🔗](#)

Kryteria GPP dla żywności, usług gastronomicznych i automatów skupiają się wokół takich oddziaływań na środowisko jak: energia wykorzystywana w rolnictwie, działalności rolniczej, przetwórstwie spożywczym i zakładach spożywczych, użytkowanie gruntów i zmiana sposobu użytkowania gruntów, uszczuplenie liczebności stad ryb oraz zmniejszenie różnorodności biologicznej, produkcja i stosowanie nawozów i pestycydów, zużycie wody oraz zanieczyszczenie wody, emisje substancji zanieczyszczających m.in. metanu i azotanów, unieszkodliwienie odpadów.

Dlatego, aby ograniczyć wskazane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko, zamawiający mogą w ramach zielonych zamówień uwzględnić następujące aspekty:

1. ekologiczne produkty spożywcze,
2. produkty spożywcze pochodzące z morza lub akwakultury produkowane w sposób bardziej odpowiedzialny pod względem środowiska,
3. szersza oferta jadłospisów opartych na produktach roślinnych,

4. tłuszcze roślinne produkowane w sposób bardziej odpowiedzialny pod względem środowiska,
5. zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych i odpadów z napojów,
6. inne odpady: zapobieganie ich powstawaniu, sortowanie i unieszkodliwianie,
7. zużycie energii i wody w kuchni.

Kryteria te w praktycznych aspektach koncentrują się na uwzględnianiu:

- produktów z unijnym oznakowaniem produkcji ekologicznej,
- ryb i przetworów rybnych wyprodukowanych z ryb niezagrożonych gatunków, pozyskanych ze stad na bezpiecznym poziomie biologicznym, z uwzględnieniem kwestii wpływu na środowisko,
- jajek oznaczonych kodem innym niż 3, a najlepiej co najmniej 1,
- produktów zgodnych z wymogami systemu certyfikacji pochodzenia za sprawiedliwego i etycznego handlu.

6.4. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Przedstawione powyżej aspekty środowiskowe dotyczące żywności czy usług cateringowych, w zależności od okoliczności, mogą być uwzględnione w opisie zamówienia, w kryteriach oceny oferty czy w warunkach realizacji zamówienia.

Przykład zapisów Co wziąć pod uwagę w trakcie przygotowywania zamówienia na catering?

1. Warzywa i owoce – uwzględnij produkty posiadające oznakowanie żywności ekologicznej, takie jak Unijne oznakowanie produktów ekologicznych, Fairtrade czy Rainforest Alliance.
2. Ryby i owoce morze – uwzględnij certyfikat MSC, ASC lub skorzystaj z jednego z przykładowych poradników. Wybierz rybę lub owoce morza złowione lub wyhodowane w sposób najbardziej przyjazny dla środowiska.
3. Sezonowość potraw – postaw na menu oparte o sezonowe produkty.
4. Zamiast przetworzonych słodczy wybierz talerz warzyw i owoców.
5. Kawa i herbata – uwzględnij certyfikat Rainforest Alliance lub Fairtrade.
6. Mleko – obok klasycznego mleka krowiego, uwzględnij również napoje roślinne (np. napój sojowy, owsiany czy kokosowy) lub nawet zastąp nimi mleko.

7. Wybierz dietę wegetariańską lub wegańską, a jeżeli nie zdecydujesz się w całości na taki catering, to postaw np. na jeden posiłek wegański lub desery wegańskie. Pamiętaj, że posiłek wegański lub wegetariański powinien zawierać odpowiednią ilość białka, np. z roślin strączkowych.
8. Mięso – ogranicz ilość produktów mięsnych, a zwłaszcza wołowiny, z uwagi na to, że jej produkcja wiąże się z dużą emisją gazów cieplarnianych. Potrawy wegetariańskie również mogą być smaczne i chętnie jedzone przez wszystkich.
9. Jajka – uwzględnij obowiązek użycia jajek oznaczonych kodem 0, 1 lub 2.
10. Unikaj produktów o wysokim śladzie węglowym, jak wspomniane już mięso, nabiał czy np. awokado.
11. Słodycze bez oleju palmowego – jeżeli zdecydujesz się na zamówienie słodyczy czy deserów, to postaw na te bez oleju palmowego albo posiadające certyfikat RSPO.
12. Opakowanie – zadбай o jak najmniejszą ilość opakowań plastikowych, postaw na opakowania wielokrotnego użytku, a w dalszej kolejności – biodegradowalne lub papierowe.

Przykład zapisów Zamówienie na artykuły żywnościowe (warzywa i owoce)

Uwzględnienie następującego kryterium oceny ofert:

Kryterium jakościowe: aspekty środowiskowe – posiadanie przez oferowane produkty unijnego oznakowania produktów ekologicznych, o którym mowa w Rozporządzeniu nr 2018/848 lub etykiety równoważnej.

Waga kryterium: [np. 20 pkt]

Zasady punktowania ofert w ramach tego kryterium:

- Dostarczenie wyłącznie artykułów spożywczych będących przedmiotem zamówienia posiadających unijne oznakowanie produktów ekologicznych, o którym mowa w Rozporządzeniu nr 2018/848 lub etykiety równoważnej – [np. 20 pkt]
- Dostarczenie artykułów spożywczych będących przedmiotem zamówienia, z których tylko część posiada unijne oznakowanie produktów ekologicznych, o którym mowa

w Rozporządzeniu nr 2018/848 lub etykiety równoważnej lub które nie posiadają tego oznakowania wcale – [np. 0 pkt]

Elementy umowy dotyczące zobowiązań środowiskowych wykonawcy:

1. Jeżeli Wykonawca w złożonej ofercie przewidział dostarczenie artykułów spożywczych posiadających unijne oznakowanie produktów ekologicznych, o którym mowa w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/848, wówczas zobowiązany jest do dostarczenia wszystkich produktów będących przedmiotem zamówienia zaopatrzonych we wspomniane oznakowanie.
2. Wykonawca zobowiązany jest udokumentować, że dostarczone produkty są zgodne z ofertą i opisem przedmiotu zamówienia. Dowodem tym może być dostarczenie produktów zaopatrzonych w unijne oznakowanie produktów ekologicznych lub inną równoważną etykietę. Dowodem może być również certyfikat wydany przez jednostkę certyfikującą zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/848.

7

ENERGIA ELEKTRYCZNA Z OZE

7.1. Energia elektryczna z OZE a JST

Podstawa prawna:

[Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego](#)

Przepisy powszechnie obowiązujące nie przewidują obowiązku nabywania przez JST energii elektrycznej wyprodukowanej w odnawialnych źródłach energii (OZE). Natomiast taki obowiązek może wynikać z lokalnych aktów prawnych.

W Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego zostały nałożone na JST obowiązki w tym zakresie. Obecnie co najmniej 50% energii elektrycznej zużywanej w ciągu roku przez budynki użyteczności publicznej będące własnością gmin, powiatów i województwa powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych. Od 1 stycznia 2026 roku będzie to co najmniej 75% zużywanej energii. Cel może zostać osiągnięty poprzez:

- inwestycję we własną instalację wytwarzającą energię elektryczną z OZE,
- **zakup energii z gwarancją jej pochodzenia ze źródeł odnawialnych lub zawarcie bezpośredniej umowy PPA (Power Purchase Agreement) z wytwórcą energii z OZE,**
- udział w klastrze energii lub w innej dostępnej formie społeczności energetycznej wytwarzających energię elektryczną z OZE,
- dzierżawę instalacji lub zakup energii od spółdzielni lub przedsiębiorstwa inwestujących w OZE na obiektach gminy,
- zakup lub dzierżawę udziału w wirtualnie eksploatowanej instalacji OZE.

7.2. Jak ustalić, że energia pochodzi z OZE?

Podstawa prawna:

Art. 120 i 124a [Ustawa o odnawialnych źródłach energii](#)

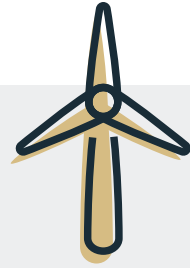
Gwarancja pochodzenia to jedyny dokument poświadczający odbiorcy końcowemu, że określona w tym dokumencie ilość np. energii elektrycznej została wytworzona z odnawialnych źródeł energii i wprowadzona do sieci elektroenergetycznej. Oznakowanie samej energii elektrycznej nie jest możliwe, dlatego też wprowadzono system dokumentów elektronicznych, które są wystawiane po wytworzeniu energii elektrycznej i tracą ważność po jej wykorzystaniu.

Poinformowanie odbiorcy końcowego (np. JST) o pochodzeniu energii elektrycznej przez sprzedawcę jest możliwe dopiero po umorzeniu gwarancji pochodzenia i uzyskaniu potwierdzenia umorzenia. Umorzenie następuje na wniosek wytwórcy energii elektrycznej lub posiadacza gwarancji pochodzenia poprzez wpisanie informacji o umorzeniu do rejestru gwarancji pochodzenia. We wniosku o umorzenie gwarancji pochodzenia wskazuje się m.in. podmiot, na rzecz którego jest dokonywane umorzenie, w tym informację czy jest odbiorcą końcowym energii. Po umorzeniu wydawane jest potwierdzenie umorzenia gwarancji pochodzenia.

Zatem jeżeli JST chce mieć pewność, że zakupiona energia elektryczna została wytworzona ze źródeł odnawialnych, to musi otrzymać od sprzedawcy potwierdzenie umorzenia gwarancji pochodzenia. Umorzenia tego dokonuje sprzedawca energii elektrycznej.

7.3. Jak to uwzględnić w procedurze zamówienia?

Jeżeli JST dąży do tego, aby zamówić konkretną ilość energii elektrycznej z OZE, wówczas wymóg w tym zakresie powinien znaleźć się w opisie przedmiotu zamówienia. Ewentualne zaoferowanie energii elektrycznej pochodzącej z OZE w większym wolumenie, niż ten wynikający z opisu przedmiotu zamówienia, może być docenione przez Zamawiającego w ramach kryteriów oceny oferty.

Przykład zapisów Energia elektryczna z OZE

Element opisu przedmiotu zamówienia na energię elektryczną:

Energia elektryczna będąca przedmiotem zamówienia musi w co najmniej 50% pochodzić ze źródeł odnawialnych, spełniając tym samym wymóg, o którym mowa w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego będącym załącznikiem do uchwały nr LXXV/1102/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 roku.

Oświadczenie w ofercie:

Wykonawca oświadcza, że energia elektryczna będąca przedmiotem zamówienia będzie pochodzić w co najmniej 50% z odnawialnych źródeł energii, spełniając tym samym wymóg o którym mowa w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego będącym załącznikiem do uchwały nr LXXV/1102/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 roku.

Elementy umowy z wykonawcą dotyczące aspektu środowiskowego:

- 1. Wykonawca zobowiązuje się, że co najmniej 50% dostarczonej energii elektrycznej pochodzić będzie z odnawialnych źródeł energii.*
- 2. Wykonawca zobowiązuje się poinformować Zamawiającego w ciągu 2 miesięcy od zakończenia okresu rozliczeniowego, jaka dokładnie ilość dostarczonej energii elektrycznej pochodziła ze źródeł odnawialnych.*
- 3. Wykonawca zobowiązany jest przedstawić na potwierdzenie okoliczności, o której mowa w ust. 2 potwierdzenie umorzenia gwarancji pochodzenia o której mowa w art. 120 ust. 1 ustawy o odnawialnych źródłach energii, dla odpowiedniej ilości energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii.*

PODSUMOWANIE

Jak wskazano w Polityce zakupowej państwa, zwiększenie liczby zielonych zamówień publicznych wymaga przede wszystkim większej otwartości zamawiających na kwestie środowiskowe, w tym gotowości odejścia od wyboru standardowych rozwiązań.

Wprowadzenie zielonych zamówień wymaga nie tylko zmiany podejścia, ale także zdobycia wiedzy na temat ekologicznych kryteriów i narzędzi, które można zastosować w praktyce. Kluczowym elementem tego procesu jest świadomość, że zielone zamówienia mogą przynosić nie tylko korzyści środowiskowe, ale również długoterminowe oszczędności i innowacyjność w sektorze publicznym.

Dlatego mam nadzieję, że ten poradnik stanie się dla wielu z Państwa pierwszym krokiem do rozpoczęcia przygody z zielonymi zamówieniami publicznymi. Jego celem nie jest stworzenie kompleksowego narzędzia, gdzie znajdziecie Państwo odpowiedź na każde nurtujące Państwa pytanie z zakresu zielonych zamówień publicznych czy przykład każdego możliwego zapisu.

Jednak liczę, że da on Państwu podstawową wiedzę w zakresie zielonych zamówień publicznych, pokaże, gdzie szukać kolejnych informacji i dobrych praktyk, a przede wszystkim zachęci do dalszego zgłębiania tego tematu. Mam nadzieję, że zainspiruje również do korzystania z doświadczeń innych podmiotów, które już realizują zamówienia w sposób bardziej zrównoważony.

Summary

The publication “Green Public Procurement – Guidelines for Municipalities and Districts” is a guide aimed at local government units to promote and facilitate the introduction of green public procurement. It provides practical guidance on integrating environmental aspects into the purchasing process, with the aim of reducing negative environmental impacts and promoting sustainable development. The publication discusses various procurement sectors, such as energy, transportation, construction and food, providing tools and criteria for effective implementation of green practices in public procurement.

Green public procurement is green procurement that takes environmental aspects into account. “Green” of public procurement can relate to various aspects of the procurement: the subject matter of the delivery or the manner in which the services are performed.

The use of green procurement can significantly reduce the negative environmental impact of goods or services compared to those purchased in the traditional manner. In addition, green procurement can contribute to significant savings on the part of contracting entities and have a positive impact on contractors by encouraging them to seek, implement and spread new innovative green products, services or technologies.

The Public Procurement Law does not make green procurement mandatory. Instead, it provides several options for taking environmental aspects into account during the procurement procedure. Environmental aspects may be taken into account in a given procedure in the following elements of the procedure:

1. description of the subject matter of the contract,
2. criteria for evaluating the tender,
3. grounds for exclusion of contractors,
4. conditions for participation in the procedure,
5. requirements related to the execution of the contract.

Certain obligations may be imposed on local government units in other laws, and these will result in practice in the need for green procurement by local government units in certain sectors. Such a situation may apply, for example, to the procurement of energy-using products, the purchase of electricity or means of transportation. A contracting authority may also decide to green procurement in the case of sectors where there is no obligation to green procurement. Moreover, many policy documents, such as the National Environmental Policy 2030, encourage such actions.

In the case of procurement of **energy-related products**, local authorities through public procurement can implement energy efficiency measures. For these procurements, it is worth using energy labels, as well as labels such as TCO Certified. The Guidebook includes sample provisions for the procurement of office equipment using the energy efficiency classes found on energy labels.

In the area of **transportation**, a number of obligations have been imposed on local government units that will affect public procurement, such as the need to purchase electric vehicles. The Guidebook includes sample provisions for a public procurement for the purchase of an electric vehicle.

When procuring for the **renovation or modernization of buildings**, local government units may implement energy efficiency measures. Additional obligations related to energy efficiency of buildings will be imposed on local government units through the implementation of the Directive on Energy Performance of Buildings. In public procurement for the construction of a new building or the renovation/upgrading of an existing building, it is worth using the building life cycle costing method.

In the case of procurement for the supply of, for example, **cleaning products, paper or furniture**, there are no obligations imposed on local government units regarding what products to buy. However, it is possible to take environmental aspects into account when preparing public procurement and use existing labels such as the EU ecolabel, FSC or PEFC certification.

Procurement of **food or catering services** also lacks an obligation to green public procurement. When preparing a green procurement in this sector, it is possible to use the EU organic label or one of the many other “private” labels, such as the Fairtrade label, Rainforest Alliance, RSPO (palm oil label), MSC or ASC (fish and seafood label).

When procuring **electricity**, it is important to pay attention to the obligations arising from the Air Protection Program for the Małopolska province. It may result in the need to purchase electricity from renewable sources. In such a public procurement, the guarantee of origin of electricity should be used. The Guidebook has prepared sample provisions for such procurement.

The introduction of green public procurement is a key step towards sustainable development and environmental protection at the local level. With the practical guidance provided in the publication, local government units have an opportunity not only to reduce the negative impact of their operations on the environment, but also to promote innovative solutions among contractors. By supporting green purchasing practices, municipalities and districts can become leaders in the transformation towards a more sustainable future.

AUTORKA

Dominika Bobek – radczyni prawna. Podejmuje działania na rzecz ochrony środowiska i transformacji energetycznej Polski. Specjalizuje się w prawie ochrony przyrody, prawie wodnym oraz w postępowaniach dotyczącymi oceny oddziaływania na środowisko.

W 2024 roku została wyróżniona przez Forbes Women jako jedna z **25 liderek działających na rzecz ochrony środowiska i klimatu** [🔗](#).

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków programu LIFE w ramach Projektu zintegrowanego LIFE EKOMAŁOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego” / LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA / LIFE19 IPC/PL/000005 oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Kanały społecznościowe projektu:

[Facebook](#) | [Portal X](#) | [Instagram](#) | [Youtube](#)

Frank Bold